

BELANJAWAN ALTERNATIF MALAYSIA 2017

Pakatan Harapan
Menentukan masa hadapan

Senarai Kandungan

1	Ringkasan Eksekutif.....	2
2	Sorotan Belanjawan	4
3	Prakata	6
4	Gambaran Makroekonomi: Keadaan Semasa Ekonomi	8
5	Unjuran-unjuran Fiskal.....	14
5.1	Gambar Umum.....	14
5.2	Hasil.....	16
5.2.1	Unjuran Hasil: Kerajaan Barisan Nasional.....	16
5.2.2	Unjuran Hasil: Pakatan Harapan	17
5.3	Perbelanjaan	18
6	Sebelas Cadangan Dasar - Diinspirasikan oleh Maqasid-As-Syariah.....	21
6.1	Untuk Golongan Pekerja	21
6.1.1	Peluang Sama Rata Dalam Pekerjaan dan Keusahawanan	21
6.1.2	Meningkatkan Upah.....	22
6.1.3	Kurangkan Pekerja Asing, Lebihkan Pendapatan Rakyat	24
6.2	Sudah Tiba Masanya Bagi Tadbir Urus Baik	26
6.2.1	Prosedur Kerajaan Bagi Pelaporan Fiskal.....	26
6.2.2	Pencegahan Rasuah, Jimat dan Mudah	28
6.3	Sabah, Sarawak, dan Pembangunan Luar Bandar	30
6.3.1	Wilayah Yang Besar: Sabah dan Sarawak	30
6.3.2	Menyemarakkan Industri Beras	31
6.3.3	Mencari... Tiada Servis	32
6.4	Menjangkau Kesyakan Lalu Lintas dan Bangunan Pencakar Langit	34
6.4.1	Pengangkutan Awam Bandar	34
6.4.2	Perumahan Awam.....	36
6.4.3	Kesihatan Itu Kekayaan	37
7	Lampiran	39
8	Senarai Rujukan	41

1 Ringkasan Eksekutif

Malaysia mengharungi ribut ekonomi yang sukar pada tahun ini yang diakibatkan oleh kejatuhan harga minyak dan gas, dengan disusuli Ringgit dan rizab luar negara kita. Kita tetap terikat dalam perangkap pendapatan sederhana seolah-olah pasir jerlus: lebih banyak Kerajaan berusaha untuk melaksanakan, sepatutnya inisiatif-inisiatif yang kelihatan baik, terutama GST dan 1MDB, lagi mendalam rakyat tenggelam dalam kesukaran ekonomi seperti yang dirasai dengan kos hidup yang lebih tinggi, kadar upah tidak mengalami perubahan dan jika tidak, secara terang-terangan berlaku pemberhentian, kenaikan tahap hutang awam dan isi rumah, dan kemerosotan jualan kenderaan dan hartanah.

Memandangkan tiada apa-apa pembaharuan institusi yang substantif terhadap akauntabiliti kerajaan yang lebih besar sama ada dari segi politik atau fiskal, Pakatan Harapan tidak yakin kemampuan kerajaan untuk mengemudi negara kita untuk melalui badai bagi persekitaran yang lebih adil. Malah, keyakinan pengguna dan perniagaan terhadap Kerajaan telah berlumuran dengan lumpur. Ramalan pertumbuhan KDNK bagi tahun ini dan seterusnya menyaksikan semakan ke bawah. Pada peringkat antarabangsa, Malaysia telah mengalami penurunan dari segi daya saing dan indeks ketelusan global. Aliran masuk pelaburan dari negara China boleh meletakkan jari di daik untuk mengekang kejatuhan ekonomi yang seterusnya, namun persoalan adalah sejauh mana kos geopolitik terhadap kemerdekaan kita sebagai negara berdaulat yang selama ini bertindak berkecuali di rantau ini?

Ini keadaan ekonomi yang ditunjukkan dalam unjuran fiskal. Di peringkat hasil, kami menjangkakan hasil cukai langsung yang lebih rendah daripada pendapatan peribadi, korporat, petroleum, dan cukai keuntungan hartanah. Bayaran duti eksport dan royalti daripada petroleum juga akan berkurangan kerana sektor minyak dan gas berada dalam persekitaran pemulihan. GST masih menjadi talian hayat fiskal Kerajaan: kami mengunjurkan koleksi GST sebanyak RM42bil untuk mengapungkan hasil Kerajaan untuk RM223bil pada tahun 2017. Sebaliknya, Pakatan Harapan kembali kepada pra-GST dari segi angka-angka cukai penggunaan, menghasilkan pendapatan yang lebih kecil iaitu RM204bil.

Dari segi perbelanjaan, kami menjangkakan komitmen Kerajaan untuk nisbah hutang kepada KDNK sebanyak 3.1% yang melibatkan pemotongan penjimatan. Walau bagaimanapun, kecenderungan kerajaan untuk perbelanjaan operasi yang tinggi tidak ragu-ragu memandangkan tabiat protokol mereka dan semakin meningkatnya saiz perkhidmatan awam. Sebaliknya, kita menjangkakan yang Kerajaan akan mengetatkan saku bagi perbelanjaan pembangunan yang boleh merugikan negara.

Sebaliknya, Pakatan Harapan akan mengetatkan perbelanjaan operasi tanpa perubahan untuk emolument namun dengan pemotongan perbelanjaan kepada kementerian, khususnya Jabatan Perdana Menteri. Dengan amalan pengurusan antirasuah yang ketat tetapi agak murah, kami mengunjurkan keseluruhan penjimatan sebanyak 20%. Kami akan menyalurkan penjimatan ini ke arah pembangunan negara, terutamanya di negeri-negeri paling miskin. Dengan tadbir urus fiskal yang berhemah, kami menjangka untuk mengurangkan nisbah hutang kepada KDNK ke paras 2.69%.

Menjangkaui unjuran fiskal kami, kami telah memperincikan 11 cadangan dasar yang menunjukkan bagaimana Pakatan Harapan berhasrat menangani isu-isu utama negara apabila menerima mandat rakyat untuk memerintah. Kami bersandarkan dasar kami pada prinsip keadilan sosial sejagat, seperti yang ditekankan oleh Maqasid-As-Syariah, untuk merealisasikan keadilan dan kesaksamaan pembangunan untuk semua. Cadangan kami adalah:

1. Pekerjaan

- 1.1. Sebuah Suruhanjaya Peluang Sama Rata untuk menghindari diskriminasi terhadap mana-mana permohonan kerja dan pekerja berdasarkan bangsa, agama atau jantina; terpakai kepada kedua-dua sektor awam dan swasta.

- 1.2. Kenaikan gaji minimum RM1,500 bagi pekerja-pekerja Malaysia, yang dilaksanakan melalui sistem pembayaran bersama selama tiga tahun, di mana kerajaan dan majikan berkongsi kos bersama; kos tahunan kepada kerajaan adalah RM2.5 bilion.
 - 1.3. Pengurangan secara progresif dalam kebergantungan Malaysia ke atas pekerja asing melalui 10% kenaikan levi setiap tahun sehingga tahun 2020, pendaftaran pekerja-pekerja tanpa izin, mengukuhkan hak-hak pekerja asing, pengambilan pelarian sebagai pekerja dan memberikan insentif untuk pelaburan modal dan penggunaan jentera.
2. Tadbir urus
 - 2.1. Ketelusan dan akauntabiliti dalam laporan fiskal dengan pendedahan penuh aset-aset bukan kewangan kerajaan, liabiliti luar jangka, dan merancang untuk mengurangkan tahap hutang.
 - 2.2. Penggunaan sistem pengurusan antirasuah seperti piawaian BS 10500 dan ISO 37001 ke dalam proses membuat keputusan kerajaan termasuk kaedah sewajarnya dalam sistem perolehan, tiada dasar hadiah, dan pendedahan maklumat yang efektif; kos kurang daripada RM20 juta yang berpotensi untuk menjimatkan berbilion-bilion ringgit.
 3. Sabah, Sarawak, dan pembangunan luar bandar
 - 3.1. Meneruskan kesaksamaan antara Malaysia Timur dengan Barat: Sabah dan Sarawak bakal menerima peruntukan yang lebih besar iaitu sebanyak RM15bil daripada belanjawan pembangunan persekutuan; untuk menguruskan Suruhanjaya Perkhidmatan Awam sendiri; dan pembaharuan undang-undang tanah untuk memberikan Orang Asal status hak tanah adat yang dinafikan, dengan bantuan-bantuan kerajaan seperti yang diperlukan.
 - 3.2. Menyemarakkan industri padi dan beras dengan menyemak semula peranan BERNAS dalam mengimport dan menjual beras untuk keuntungan komersial, membeli beras daripada pengeluar domestik sebagai stok penimbal negara; menubuhkan semula Lembaga Padi dan Beras Negara sebagai badan penyeliaan kebangsaan mengenai padi dan beras; dan menambah baik mata pencarian petani melalui sistem estatisasi dan penyediaan perkhidmatan berkas.
 - 3.3. Lebih baik menggunakan dana Peruntukan Perkhidmatan Sejagat untuk merapatkan jurang digital antara kawasan bandar dengan luar bandar, seperti menyediakan liputan telekomunikasi yang lebih baik dan komuniti internet dan pusat-pusat pembelajaran.
 4. Pembangunan bandar
 - 4.1. Menggalakkan pengangkutan awam bandar yang wajar dan boleh diakses dengan harga bersepadu bagi perkhidmatan rel dan bas, gaji yang lebih tinggi untuk pemandu bas, peruntukan laluan oleh majlis-majlis tempatan, meningkatkan hasil bukan tambang, dan pemisahan pemilikan aset dan operasi.
 - 4.2. Perumahan awam ke arah pemilikan bukannya sewa, kawalan penuh kerajaan ke atas pembangunan dan penjualan berikutnya, dan kejuruteraan sosial untuk integrasi etnik dan kelas.
 - 4.3. Memperkukuhkan aspek penjagaan kesihatan awam dengan mencabut rasuah yang berakar umbi dan menangani penyakit-penyakit berjangkit dalam kalangan pekerja asing tanpa izin; serta dengan menangani masalah penempatan 'housemanship' dan membebaskan pengaruh kerajaan dalam Majlis Perubatan Malaysia.

Belanjawan Alternatif kami bukannya bola sihir mahupun peluru ajaib. Bagaimanapun, ia adalah bukti bahawa sebagai kerajaan yang bakal menerajui negara ini, Pakatan Harapan mempunyai pendekatan ekonomi yang berhemah dan iltizam politik untuk mereformasi institusi usang yang gagal dalam mendukung keperluan setiap rakyat Malaysia dengan adil. Sudah tiba masanya untuk rejim yang berusia 60 tahun untuk bersara, dan belayar demi masa depan yang lebih cerah.

Pakatan Harapan

SOROTAN FISKAL

Mengurangkan
belanjawan Jabatan
Perdana Menteri
sebanyak RM10 bilion

Memerangi pembaziran
akibat rasuah dan
melaksanakan
sistem antirasuah

Berbelanja lebih
untuk perbelanjaan
pembangunan

Pakatan Harapan

SOROTAN DASAR

Kesaksamaan Peluang
Pekerjaan

Meningkatkan
Upah

Kurangkan Pekerja Asing,
Lebihkan Pendapatan Rakyat

Prosedur Kerajaan bagi
Pelaporan Fiskal

Pencegahan Rasuah,
Jimat dan Mudah

Wilayah Besar:
Sabah dan Sarawak

Menyemarakkan
Industri Beras

TELCO:
Mencari... Tiada Servis

Pengangkutan
Awam Bandar

Perumahan untuk
Rakyat

Kesihatan itu Kekayaan

3 Prakata

Belanjawan kedua Pakatan Harapan ini berfungsi sebagai dokumen fiskal dan dasar alternatif kepada belanjawan Kerajaan Persekutuan.

Kami bermula dengan bermuhasabah diri dengan peringatan daripada Allah SWT dalam Surah Al-Hashr, ayat 7:

كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ

'... supaya harta itu tidak hanya beredar di antara orang-orang kaya dari kalangan kamu.' Ayat itu menggambarkan prinsip "keadilan sosial dan pembangunan yang saksama" dalam syariah Islam yang memperjuangkan pengagihan yang adil dan saksama untuk harta dan pendapatan dan menangani jurangnya.

Ketika kita memasuki tempoh kelembapan ekonomi, keperluan untuk kepemimpinan baru adalah lebih mendesak berbanding dengan sebelum ini. Ekonomi tidak boleh terus mengikut model semasa, iaitu institusi ekstraktif dan tadbir urus yang lemah. Kini lebih daripada biasa, kita memerlukan pembaharuan politik dan ekonomi yang substantif. Jika pembaharuan tidak akan datang disebabkan lemahnya iltizam politik dalam kalangan pihak pemimpin, maka untuk bergerak ke hadapan dan menyelamatkan Malaysia, Malaysian Official 1, yang turut dirujuk sebagai Perdana Menteri Dato' Seri Najib Razak, perlu meletakkan jawatan.

Bagaimana seseorang yang bukan sahaja kehilangan AS\$3.5 bilion milik 1MDB, malah telah menerima AS\$681 juta dalam akaun bank peribadinya boleh terus memimpin negara ini? Bagaimana beliau dapat kekal berwibawa sebagai Menteri Kewangan? Tindakan pembersihan politik yang dilakukan oleh beliau berhubung isu 1MDB mencerminkan pelanggaran sistemik mekanisme semak dan imbang dalam demokrasi kita yang telahpun rapuh. Perdana Menteri merupakan ancaman tunggal terbesar terhadap ekonomi negara. Oleh itu, peletakan jawatan dari satu segi akan memulihkan keyakinan terhadap kedaulatan undang-undang, lantas membantu mengembalikan keyakinan pasaran yang amat diperlukan dan maruah negara.

Belanjawan Alternatif ini menggariskan cadangan-cadangan ke arah belanjawan yang lebih seimbang. Kami dipandu oleh prinsip-prinsip universal sederhana yang ditegakkan oleh semua agama demi keadilan sosial dan kesaksamaan, seperti yang ditekankan dalam Maqasid Syariah. Angka-angka fiskal belanjawan alternatif kami mencerminkan cadangan tentang kementerian mana yang perlu menghadapi langkah penjimatan dan kementerian mana diberi keutamaan pembiayaan. Sememangnya adalah mencabar untuk membentangkan belanjawan alternatif tanpa sumber dan data yang secukupnya daripada agensi-agensi kerajaan. Walau bagaimanapun, usaha dan cadangan kami adalah berdasarkan kepada data terbaik yang boleh didapati daripada media dan dokumen-dokumen kerajaan persekutuan yang boleh diperoleh di domain publik.

Selain angka fiskal, dokumen belanjawan kami mencadangkan sejumlah dasar-dasar ekonomi yang paling mendesak demi keadilan sosial yang perlu dilaksanakan. Dasar-dasar ini adalah pembaharuan politik dan ekonomi penting yang akan menjadikan Malaysia lebih inklusif.

Ketika kemalapan menyelubungi ekonomi kita, kami menyeru semua pihak-pihak yang berkepentingan, penggubal undang-undang, pembuat dasar, penjawat awam, dan masyarakat sivil

untuk melihat di luar kepentingan politik dan mempertimbangkan cadangan-cadangan dan dasar-dasar yang sememangnya perlu bagi mereka. Harapan kami adalah dua: pertama, jika kepemimpinan baru menjadi kenyataan dalam pihak Barisan Nasional, pemimpin-pemimpin pasca-Najib akan memberi pertimbangan yang sewajarnya ke atas dasar-dasar kami; dan kedua, bahawa rakyat menyokong dasar-dasar kami untuk menjadikan Malaysia lebih baik untuk semua.

Pakatan Harapan
19 Oktober 2016

4 Gambaran Makroekonomi: Keadaan Semasa Ekonomi

Tahun 2015 merupakan tahun yang amat sukar bagi ekonomi negara. Faktor-faktor luaran yang menghalang ekonomi kita termasuk penamatan program-program kelonggaran kuantitatif Amerika Syarikat (AS), kejatuhan harga minyak dan permintaan yang mengecil bagi kebanyakan komoditi oleh negara China. Pada peringkat domestik, Kerajaan menembak kakinya dua kali: pertama, dengan pelaksanaan Cukai Barangan dan Perkhidmatan (GST) pada kadar 6% apabila ekonomi bergerak ke arah tidak menentu; dan kedua, oleh pengendalian lemah skandal 1Malaysia Development Berhad (1MDB) dan pembersihan politik dalaman yang menyusul. Pelaksanaan GST telah mengheret keyakinan pengguna dan perniagaan ke tahap paling rendah berbanding yang pernah dilihat ketika krisis kewangan 2008, manakala skandal 1MDB menghakis keyakinan pelabur terhadap Kerajaan. Kehilangan keyakinan menampakkan pengunduran pelabur-pelabur asing, yang menjual ekuiti sebanyak AS\$5bil dan hampir AS\$3bil bon pada tahun 2015. Para pelabur tempatan juga menyertai penghijrahan modal, mempercepatkan lagi kemerosotan Ringgit ke peringkat paling bawah. Langkah-langkah ganti sementara untuk membendung arus termasuk arahan kepada entiti berkaitan kerajaan dengan pelaburan asing, termasuklah Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) dan Kumpulan Wang Persaraan (Diperbadankan) (KWAP), supaya melihat peluang meringankan beban mereka dan membawa pulang dana, lantas berpotensi menjejaskan simpanan persaraan ahli-ahli mereka pada masa hadapan. Ini merupakan satu lagi musibah menimpa isi rumah yang sudahpun diperah oleh pertumbuhan pendapatan yang lebih perlahan dan kos hidup yang lebih tinggi, di tengah-tengah tahap hutang isi rumah mencapai paras 89.1% daripada KDNK pada tahun 2015.¹

Tahun 2016 bermula dengan persekitaran yang tidak lebih baik. Satu keadaan panik telah dilalui pada suku pertama 2016 apabila harga minyak, sama seperti harapan yang telah ditetapkan ke atas penstabilan, turun di bawah AS\$30 setong, mencetuskan kebimbangan kesolvenan fiskal. Kerajaan bertindak balas pada akhir bulan Januari 2016 dengan melakukan pengubahsuaian belanjawan, yang melibatkan pemotongan dalam sektor kesihatan dan pendidikan. Namun, pada peringkat politik, terdapat ketidakseimbangan antara pihak yang memerintah dengan sinario ekonomi yang sukar. Kerajaan terus berbelanja dengan boros manakala Perdana Menteri dan isteri pula terus menggunakan jet peribadi untuk lawatan luar negara.

Apabila harga minyak jatuh di bawah AS\$30 setong, kerajaan telah memotong belanjawan sektor kesihatan dan pendidikan tetapi boros dalam perbelanjaan protokol

¹ Khazanah Research Institute, *The State of Households II*, http://www.krinstitute.org/assets/upload/KRI_State_of_Households_II_090916.pdf, 2016, p. 78.

Kejatuhan harga minyak mengekang ruang dasar fiskal Kerajaan untuk menyuntik rangsangan ke dalam ekonomi ketika rakyat amat memerlukan tindakan sedemikian. Kesukaran ini berpunca daripada dasar cacat yang bergantung kepada minyak dan gas sejak tiga dekad yang lalu. Sebelum kejatuhan harga minyak, kira-kira 40% daripada hasil kerajaan datang terus dari sektor minyak dan gas. Walaupun memperlihatkan pendirian yang berani, Kerajaan telah bersedia menghadapi kekurangan RM40bil dari segi sumbangan minyak dan gas.² Kerajaan kemudian telah melangkah untuk menggunakan hasil GST sebagai penyelamat sebahagian kekurangan yang diakibatkan oleh penurunan hasil minyak dan gas. Meskipun beberapa penganalisis menjangkakan GST bakal mencatatkan rekod kutipan cukai RM42bil bagi tahun 2017, ia sebenarnya pil racun kepada pengguna dan perniagaan. GST bukan satu tindakan menang-menang. Ia akan terus menjejaskan sentimen pengguna dan perniagaan. Dari segi struktur, GST, sebagai cukai regresif, akan terus memperluaskan jurang pendapatan dan kekayaan antara yang kaya dengan yang miskin.

Kami menjangkakan yang Kerajaan akan berhadapan dengan satu lagi tahun defisit pada tahun 2017, kerana ia telah terus berbuat demikian sejak 18 tahun yang lalu. Dengan rakyat asing berhati-hati dengan kesolvenan Kerajaan Malaysia, seperti yang dicerminkan dalam peningkatan hasil bon kerajaan Malaysia, dan dengan entiti berkaitan kerajaan, daripada KWSP sehinggalah Khazanah Nasional Berhad, terdesak untuk melakukan lebih banyak pendekatan khidmat negara, kami menjangka Kerajaan akan meminjam sedikit kurang daripada keupayaan dan bukannya kerana pengurusan belanjawan yang lebih baik. Walau bagaimanapun, soalan yang kritikal adalah: boleh Kerajaan bertindak dengan hemah dan menetapkan defisit boleh diterima pada kadar 3% daripada KDNK? Kita hanya boleh berharap. Namun, berdasarkan skandal 1MDB, kita tidak percaya Kerajaan di bawah Perdana Menteri Najib Razak mempunyai kekuatan politik untuk mengurangkan rasuah atau pembaziran.

Harga minyak yang rendah tidak hanya meletakkan kerajaan dalam keadaan yang mengikat, tetapi juga telah melemahkan Ringgit dan Ringgit yang lemah telah memberikan tekanan ke atas kos hidup rakyat. Kuasa beli Ringgit telah menurun manakala harga barangan dan perkhidmatan yang kita mengeksport telah jatuh seiring dengan kejatuhan harga komoditi. Dalam erti kata lain, nilai eksport kita telah menurun manakala nilai import telah meningkat, yang membawa kepada kebimbangan yang juga dikenali sebagai “defisit akaun semasa,” di mana kita membayar lebih untuk import daripada apa yang kita dapat daripada eksport. Syukurlah, Malaysia masih belum tiba di satu peringkat yang amat sukar, tetapi lebihan akaun semasa kita menghampiri paras 3% daripada KDNK pada tahun 2015, jauh berbeza dari lebihan dua angka terakhir yang dilihat pada tahun 2011 (11% daripada KDNK).³ Jika akaun semasa bergerak ke dalam situasi defisit, dan digabungkan dengan defisit fiskal, kita akan memasuki fasa “defisit berkembar,” di mana bukan sahaja Kerajaan sedang berbelanja di luar kemampuan, tetapi negara secara keseluruhannya mengimport lebih daripada mengeksport. Pada masa itu, negara akan menyaksikan badai panik pelabur yang teruk, seperti yang dihadapi Indonesia pada tahun 2014.

² New Straits Times Online, ‘RM40b in oil revenue loss in 2016’, <http://www.nst.com.my/news/2016/02/127490/rm40b-oil-revenue-loss-2016>, 2016.

³ The World Bank, *Current account balance (% of GDP)*, <http://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS?locations=MY>, 2016.

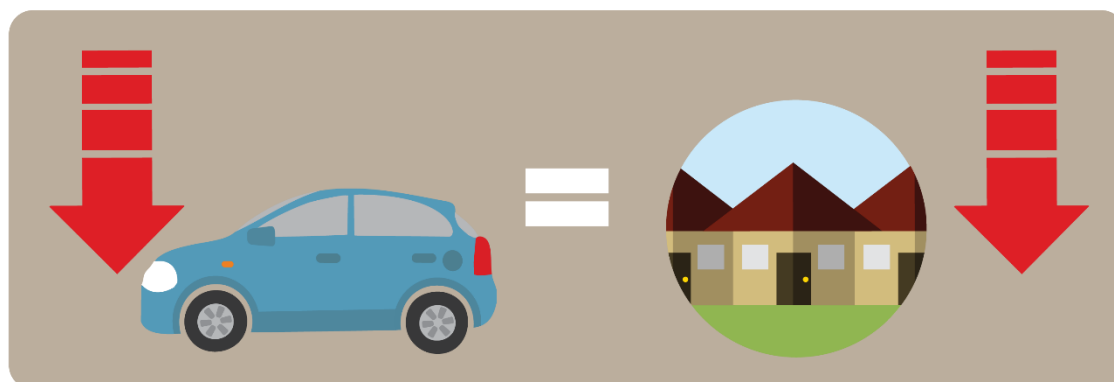

Rizab luar negara telah jatuh di bawah paras AS\$100bil sejak 2015, melumpuhkan opsyen-opsyen dasar kewangan kita. Kemungkinan defisit berkembar memaksa sektor rizab kita. Bayaran China untuk aset 1MDB berjumlah RM17.6bil dalam suku pertama 2016 mungkin mempunyai kesan yang lebih besar daripada mana-mana dasar monetari dalam menghentikan kemerosotan Ringgit. Pada masa ini, Ringgit seolah-olah berada di kedudukan normal baru RM4.10 berbanding AS\$1. Ini jauh berbeza daripada paras kebiasaan sebelum ini iaitu RM3.30 berbanding AS\$1 yang telah disaksikan dua tahun lalu. Melangkah ke hadapan, kami menjangkakan yang China akan memainkan peranan yang lebih besar dalam ekonomi Malaysia. Pelaburan mereka dalam infrastruktur Malaysia dengan baik boleh menggantikan dasar fiskal dan kewangan kita. Pelaburan, khususnya Kereta Api Berkelajuan Tinggi dan Jajaran Rel Pantai Timur dengan jumlah gabungan RM120bil, berpotensi untuk memperdanakan ekonomi, tetapi akan menimbulkan kebimbangan geopolitik yang mendalam bagi kita semua.

Sementara kita melangkah ke suku keempat 2016, semakin jelas bahawa ini bukan tahun pemulihan, malah bukan juga tahun konsolidasi. Ada perasaan buruk bahawa kita bakal berhadapan dengan suasana paling teruk. Perniagaan kecil mengadu tentang kejatuhan dalam jualan dan perkhidmatan daripada 20% kepada 30% dari tahun ke tahun (YOY). Persatuan Automotif Malaysia baru-baru ini melaporkan bahawa jualan kenderaan baharu pada separuh pertama 2016 telah menguncup sebanyak 14.5% YOY berbanding 2015.⁴ Jika jualan kereta tidak baik, jualan hartanah juga akan berada dalam keadaan yang sama. Jumlah urus niaga hartanah menurun sebanyak 20% YOY pada suku pertama 2016. Pakar mengunjurkan pasaran hartanah tidak menentu pada tahun 2017. Jika pasaran hartanah terus perlahan, sektor pembinaan akan menghadapi kesukaran pada 2017 apabila projek-projek perumahan semasa selesai dibina. Semua ini telah menambah ketidakpastian terhadap prospek perniagaan pada 2017, seperti yang dipaparkan dalam rekod pertumbuhan pinjaman

⁴ Malaysian Automotive Association, *Market Review for 1st Half 2016 Compared to 1st Half 2015*, http://www.maa.org.my/pdf/Market_Review_1st_half2016.pdf, 2016, p. 4.

perniagaan yang sangat rendah iaitu sebanyak 1.9% pada bulan Ogos 2016, jauh lebih rendah daripada pertumbuhan 8.0% pada bulan Disember 2015, dan 8.8% pada bulan Disember 2014.

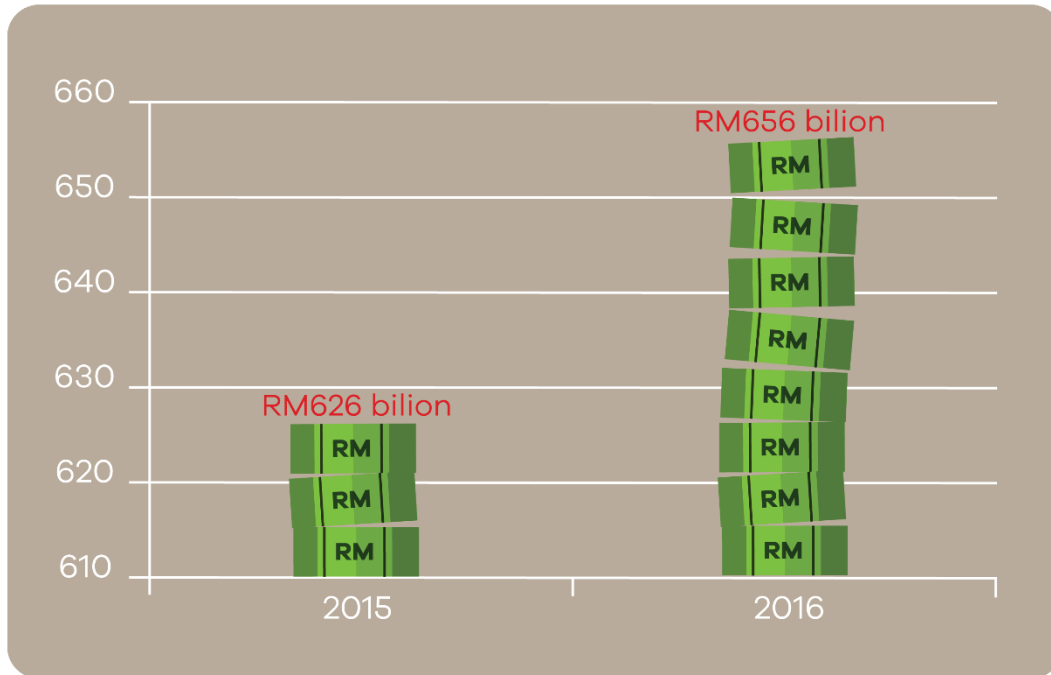

**Sekiranya jualan kereta tidak baik,
jualan hartanah juga akan berada dalam keadaan sama**

Bank-bank telah diarah untuk mengetatkan piawaian pinjaman bagi memastikan bahawa pinjaman hanya diberikan kepada mereka yang mampu. Walaupun dasar ini telah membantu membendung peningkatan hutang isi rumah, ia tidak menangani punca kepada isi rumah yang perlu mengambil jalan keluar dengan mengambil pinjaman: pendapatan mereka telah tidak seimbang dengan kos sara hidup yang melambung. Dengan pengurangan pekerjaan dalam sektor minyak dan gas, perbankan dan sektor penerbangan, kekurangan pendapatan mereka akan diburukkan lagi kerana mereka bertarung untuk membayar pinjaman masing-masing. Pada pertengahan 2017, kita dapat melihat peningkatan yang agak besar dalam pinjaman tidak berbayar. Persoalan di fikiran semua orang ialah: sejauh mana serius dan sejauh mana buruknya ekoran kemungkinan situasi ini?

Malangnya, tanda-tanda menunjukkan tahun 2017 sebagai satu tempoh yang sukar. Kebanyakan sektor ekonomi kita sangat cemas dan berhati-hati. Pengeksport-pengeksport seperti pembuat sarung tangan yang menikmati keuntungan kukuh daripada kelebihan mata wang adalah sedikit dan tidak ramai. Projek-projek mega yang dilaksanakan oleh kontraktor tempatan terpaksa atau tidak lama lagi akan berakhir. Kita mendengar aduan bahawa Kerajaan sedang bergelut untuk membayar pada masa untuk kerja-kerja yang sudah selesai. Oleh itu, kami percaya bahawa keupayaan Kerajaan untuk membiayai atau menjamin projek mega baru semakin mengecil kerana hutang negara terus meningkat. Pada suku kedua tahun 2016, paras hutang negara berjumlah RM656bil, peningkatan sebanyak hampir RM30bil berbanding tempoh yang sama tahun lepas.⁵ Kami juga percaya bahawa Kerajaan akan terus berhadapan dengan kadar faedah yang lebih tinggi jika ia bergantung kepada penjualan hutang kerajaan Malaysia kepada pelabur asing, yang mana sebaliknya kami menjangkakan bahawa KWSP dan KWAP akan dipaksa untuk membiayai defisit. Pendek kata, kita boleh mengetepikan aktiviti-aktiviti suntikan modal oleh kerajaan pada tahun 2017.

⁵ Bank Negara Malaysia, *Economic and Financial Data for Malaysia*, http://www.bnm.gov.my/index.php?ch=statistic_nsdj, 2016.

Paras hutang negara

Kecuali projek mega dijadualkan akan dibiayai dan dibina oleh China, tidak ada khabar yang menggembirakan. Bagaimanapun, meskipun China memutuskan untuk mengepam pelaburan berbilion-bilion ringgit ke Malaysia pada tahun depan, cakap-cakap dalam kalangan perniagaan adalah bahawa kebanyakan syarikat milik China akan mengimport barang-barang dan kepakaran mereka sendiri. Buku cek diplomasi menunjukkan China bukannya memberikan secara percuma, tetapi direka begitu rupa agar akhirnya menguntungkan China. Perkembangan ini bermakna ia akan membawa kelebihan terbalik yang terhad kepada ekonomi Malaysia. Ramalan keluaran dalam negara kasar (KDNK) oleh pelbagai institusi global seolah-olah turut menunjukkan realiti yang sama. Dana Kewangan Antarabangsa (IMF) dan Bank Dunia mengunjurkan pertumbuhan KDNK Malaysia masing-masing pada kadar 4.4% dan 4.3% pada tahun 2016, manakala paras Bank Pembangunan Asia (ADB) adalah lebih ragu-ragu iaitu 4.1%. Ini akan menetapkan paras rendah terbaharu pascakrisis, rekod 4.7% pada tahun 2013. Pertumbuhan KDNK pada 2017 dijangka tidak lebih baik, dengan ramalan 4.8% oleh IMF, 4.5% oleh Bank Dunia, dan 4.4% oleh ADB.

Apa yang kita menyaksikan pada masa sekarang adalah tanda-tanda sistem ekonomi yang telah mencapai hadnya. Cuba sementara kita mungkin! Kita tidak boleh membebaskan diri kita daripada perangkap pendapatan sederhana. Pembangunan infrastruktur yang diterajui hanya boleh pergi sehingga ke satu tahap tertentu jika sifat korup dan ekstraktif sistem kita menyebabkan penghijrahan keluar kepakaran dan modal secara besar-besaran.

Rasuah dalam bentuk ini hanya mungkin dapat berlaku memandangkan kerajaan tidak bersedia untuk menggubal pembaharuan politik yang akan menginstitusikan amalan-amalan ketelusan dan kebertanggungjawaban yang lebih besar. Kes-kes rasuah dalam skala besar sedemikian telah menarik perhatian yang tidak diingini dari seluruh dunia. 1MDB sahaja melibatkan pihak berkuasa Amerika Syarikat, United Kingdom (UK), Switzerland, Luxembourg, Australia, Hong Kong, Singapura, Thailand,

dan Emiriah Arab Bersatu (UAE).⁶ Lebih umum, kedudukan global Malaysia telah menurun. Dalam Laporan Daya Saing Global Forum Ekonomi Dunia, kedudukan Malaysia telah jatuh dari tangga ke-25 ke tangga ke-18.⁷ Ini meletakkan Malaysia dalam syarikat kecil negara-negara Asia Tenggara yang menyaksikan penurunan skor mereka, yang lain adalah Filipina dan Republik Demokratik Rakyat Laos. Rasuah, birokrasi kerajaan yang tidak cekap, dan ketidakstabilan kerajaan dinamakan sebagai faktor kedua hingga keempat paling bermasalah dalam mengendalikan bisnes di Malaysia, selepas akses kepada pembiayaan. Sementara itu, negara-negara seperti Indonesia dan Vietnam kini pantas menjadi pilihan para pelabur dengan pembaharuan struktur dan politik mereka secara berterusan, memupuk dinamisme ekonomi dan kepelbagaian.

Penghijrahan modal insan akan terus berlaku tanpa henti selagi bakat-bakat besar Malaysia dihalang, dibataskan atau dikekang dari menikmati peluang yang ada di negara yang besar ini. Perlu ada pembaharuan dasar kebajikan di mana kumpulan yang memerlukan diberi bantuan yang paling berkesan yang diperlukan untuk mereka cemerlang. Ditambah pula dengan senario politik semakin autoritarian, sistem ekonomi telah mula bergerak ke arah rakyat. Sudah terlalu lama, kita telah bergantung pada wang hasil minyak dan gas untuk menggerakkan asas-asas sistemik kita yang mula rapuh. Ini adalah reput yang sama yang membolehkan 'Malaysian Official 1' untuk terus memerintah dengan sewenang-wenangnya. Tahun 2017 mungkin menjadi tahun pilihan raya. Masih belum dapat dilihat jika rakyat, di tengah-tengah ketidaktentuan ekonomi yang besar, akhirnya akan bangkit demi masa depan ekonomi anak-anak mereka.

⁶ Bloomberg, *How Malaysia's 1MDB Fund Scandal Reaches Around the World*, <http://www.bloomberg.com/graphics/2016-malaysia-1mdb/>, 2016.

⁷ World Economic Forum, *Malaysia Global Competitiveness Index: 2016-2017 edition*, <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index/country-profiles/#economy=MYS>, 2016.

5 Unjuran-unjuran Fiskal

5.1 Gambar Umum

Rajah 5-1: Perbandingan antara belanjawan Pakatan Harapan dengan Barisan Nasional.

Sorotan penting unjuran fiskal:

- Pengurangan belanjawan Jabatan Perdana Menteri sebanyak RM10bil iaitu dari RM20.31bil pada 2016 kepada RM10.31bil.

Kami dengan bimbangnyanya perhatikan lonjakan peruntukan Jabatan Perdana Menteri yang bertambah dua kali ganda setiap dekad, daripada RM1.15bil pada 1986 dan RM2.39bil pada 1996, sehinggalah paras RM5.839bil pada 2006.⁸ Pengurangan secara beransur-ansur belanjawan Jabatan Perdana Menteri diperlukan untuk mengelakkan kejutan yang terlalu besar. Oleh itu, pada 2017 kami mencadangkan pemotongan sebanyak RM10bil kepada RM12bil. Melangkah ke hadapan untuk beberapa tahun akan datang, kami akan terus mengurangkan belanjawan Jabatan Perdana Menteri kepada paras optimum RM5bil setahun.

⁸ Sue-Ann Chua, *Bigger budgets for Prime Minister's Department*, in *The Edge Malaysia*, edited, 3 October 2016 edn, Selangor, The Edge Media Group, 2016.

ii. Penjimatan keseluruhan daripada rasuah dan pembaziran dianggarkan 20% daripada semua item perbelanjaan mengurus, kecuali emolumen.

Berdasarkan kajian empirikal kami atas Laporan Ketua Audit Negara, kami yakin bahawa faktor pembaziran dan rasuah adalah antara 20% dengan 25%. Kesungguhan untuk memerangi pembaziran akibat rasuah, ditambah pula dengan pelaksanaan penuh sistem antirasuah serta-merta akan menyebabkan 20% penjimatan dalam satu tahun fiskal. Kami akan dapat untuk menghapuskan baki 5% pada tahun berikut.

iii. Memandangkan 2017 akan menjadi tahun yang mencabar, kita perlu berbelanja lebih untuk perbelanjaan pembangunan.

Perbelanjaan pembangunan Pakatan Harapan dijangka berada di paras RM49.11bil, iaitu RM5.18bil atau 11.8% lebih daripada Barisan Nasional. Seperti yang diterangkan dalam bahagian dasar kami, kami terus menyalurkan 60% daripada perbelanjaan pembangunan untuk negeri-negeri yang paling miskin iaitu Sabah, Kelantan, Sarawak, Kedah, dan Terengganu. Untuk Sabah dan Sarawak, kami mengunjurkan projek-projek pembangunan bernilai RM15bil di bawah cadangan belanjawan kami.

5.2 Hasil

5.2.1 Unjuran Hasil: Kerajaan Barisan Nasional

Unjuran Hasil Barisan Nasional Tahun 2017: RM223.079bil

Sumber Hasil	Anggaran Perbezaan (2016 → 2017)	Ulasan
Hasil Cukai	- 1.68% (RM183.55bil → RM180.47bil)	<p>Cukai langsung: - 5.09% (RM125.57bil → RM119.17bil)</p> <ul style="list-style-type: none"> Penurunan hasil cukai disebabkan oleh pengurangan pendapatan cukai individu ekoran pemberhentian kerja, pendapatan cukai korporat ekoran persekitaran bisnes yang suram, dan pendapatan cukai petroleum ekoran penurunan harga minyak. 10% penurunan cukai ke atas pemerolehan hartanah hasil jualan hartanah yang rendah. <p>Cukai tidak langsung: + 5.71% (RM57.98bil → RM61.30bil)</p> <ul style="list-style-type: none"> Umumnya dihasilkan ekoran peningkatan dalam pendapatan GST daripada RM39bil (2016) kepada RM42bil (2017).
Hasil bukan cukai	+ 0.02% (RM39.65bil → RM39.66bil)	Hasil daripada lesen dan permit, fi perkhidmatan, dan sewaan dijangka mengekalkan momentum naik sejak lima tahun yang lalu. Bagaimanapun royalti petroleum akan menurun sebanyak 35%.
Penerimaan bukan hasil	+ 30.00% (RM1.50bil → RM1.96bil)	Berdasarkan purata pertumbuhan sejak lima tahun yang lalu.
Hasil daripada Wilayah Persekutuan	+ 5.00% (RM951 juta → RM999 juta)	Kenaikan kadar parkir; namun sesetengah pengguna beralih kepada sistem pengangkutan awam.
JUMLAH HASIL	- 1.16% (RM225.65bil → RM223.08bil)	GST akan merupakan penyumbang utama keseluruhan hasil. Bagaimanapun ia akan terjejas dengan kerugian yang ada kaitan dengan sektor minyak dan gas (cukai pendapatan petroleum, duti eksport dan royalti petroleum), di samping penurunan dalam pendapatan cukai korporat dan pemerolehan hartanah yang berhubung kait dengan persekitaran ekonomi yang suram.

Jadual 5-1: Rumusan perubahan unjuran hasil Barisan Nasional dari 2016 ke 2017. Rujuk kepada Lampiran bagi butiran anggaran menyeluruh.

Bagi mengunjurkan hasil Kerajaan Persekutuan bagi Belanjawan 2017, kami menggunakan data-data awam yang disediakan oleh Kementerian Kewangan, khususnya Anggaran Pendapatan Persekutuan.⁹ Kami kemudian membuat beberapa unjuran utama ke atas hasil Kerajaan yang dianggarkan pada tahun 2016 untuk meramalkan hasil tahun 2017:

⁹ Ministry of Finance Malaysia, *Estimates of Federal Government Revenue 2016*, http://www.treasury.gov.my/pdf/percukaian/penerbitan/buku_anggaran_hasil_kerajaan_persekutuan_2016.pdf, 2016.

- i. Penurunan sebanyak 3.3% dalam kutipan cukai pendapatan individu ekoran kehilangan 60,000 pekerjaan daripada sejumlah 1.8 juta pembayar cukai.
- ii. Cukai pendapatan syarikat menurun pada kadar konservatif 2% ekoran persekitaran ekonomi suram yang menjejaskan keuntungan.
- iii. GST meraih koleksi bernilai RM42bil menerusi Kastam Diraja Malaysia.
- iv. Unjuran harga minyak yang rendah sepanjang 2017 bakal mengakibatkan penurunan sebanyak 45% dalam kedua-dua Cukai Pendapatan Petroleum dan Duti Eksport Minyak Mentah, satu penurunan 35% dalam Royalti Petroleum.
- v. Dividen PETRONAS akan kekal di paras RM16bil, kadar yang sama dibayar kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2016.
- vi. Semua jenis hasil lain dijangka berkembang pada kadar median yang disaksikan sebelum ini.. Keputusannya adalah penurunan marginal sebanyak RM2.573bil (-1.16%) dalam hasil Kerajaan Persekutuan bagi tahun 2017 berbanding tahun 2016.

5.2.2 Unjuran Hasil: Pakatan Harapan

Unjuran Hasil Pakatan Harapan Tahun 2017: RM204.410bil

Sumber Hasil	Anggaran Perubahan (2016 → 2017)	Ulasan
Hasil cukai	- 11.85% (RM183.55bil → RM161.80bil)	<p>Cukai langsung: - 5.09% (RM125.57bil → RM119.17bil)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seperti unjuran hasil bagi Barisan Nasional. <p>Cukai tidak langsung: - 26.49% (RM57.98bil → RM42.63bil)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ GST akan disifarkan; kembali ke angka pra-GST untuk cukai penggunaan.
Hasil bukan cukai	+ 0.02% (RM39.65bil → RM39.66bil)	Seperti unjuran hasil bagi Barisan Nasional. Kami menghadkan dividen PETRONAS pada RM16bil, yang mana RM6bil disalurkan kepada dana warisan khas.
Penerimaan bukan hasil	+ 30.00% (RM1.50bil → RM1.96bil)	Seperti unjuran hasil bagi Barisan Nasional.
Hasil daripada Wilayah Persekutuan	+ 5.00% (RM951 juta → RM999 juta)	
JUMLAH HASIL	- 9.41% (RM225.65 juta → RM204.41 juta)	Jumlah hasil yang kami unjurkan adalah sekitar RM19.62bil atau 8.76% rendah berbanding yang diunjurkan bagi Barisan Nasional.

Jadual 5-2: Rumusan perubahan unjuran hasil Pakatan Harapan dari 2016 ke 2017. Rujuk kepada Lampiran bagi butiran anggaran menyeluruh.

Dalam melakukan unjuran hasil bagi Belanjawan 2017 Pakatan Harapan, kami mengekalkan sebahagian besar analisis awal hasil Kerajaan Persekutuan Barisan Nasional. Kemudiannya, kami telah memasukkan beberapa semakan dasar hasil utama dan melaraskan angka-angka yang diunjurkan dengan sewajarnya. Perbezaan-perbezaan dasar adalah:

- i. Dasar-dasar cukai sebelum ini, seperti dalam Belanjawan Alternatif 2016 kami, dikekalkan. Bagi cukai penggunaan, kami menggunakan angka-angka sebelum GST sebagai anggaran kami.
- ii. Menyedari bahawa PETRONAS berhadapan dengan tempoh yang amat sukar, kami akan menerima had dividen RM16bil, tetapi dengan RM6bil dipindahkan ke dana warisan khas. Oleh itu, kami akan memutuskan untuk menetapkan dividen pada paras RM16bil, sekali gus membolehkan Kumpulan melabur semula keuntungannya.

5.3 Perbelanjaan

Tahun	Ang. Perbelanjaan (RM juta)	Perubahan (RM juta)	Perubahan (%)
2010	191,499		
2011	213,987	22,488	11.74%
2012	232,833	18,846	8.81%
2013	251,667	18,834	8.09%
2014	264,151	12,484	4.96%
2015	273,940	9,789	3.71%
2016	267,224	-6,716	-2.45%
BN 2017*	262,187	-5,037	-1.88%
PH 2017*	238,227	-28,997	-10.85%

Jadual 5-3: Unjuran perbelanjaan Barisan Nasional dan Pakatan Harapan untuk Belanjawan 2017.

Untuk Belanjawan 2017 Kerajaan Barisan Nasional, kami mengunjurkan perbelanjaan-perbelanjaan seperti berikut:

- i. Kami bermula dengan hasil Kerajaan Persekutuan dijangka yang diperoleh sebelum ini dalam Seksyen 5.2.1.
- ii. Memandangkan Kerajaan Persekutuan berkomited untuk mengekalkan nisbah hutang kepada KDNK pada paras 3.1%, kami menganggap yang ini sebagai kekangan perkiraan kami. KDNK Malaysia adalah RM1.175tril pada 2015, dan dijangka berkembang sebanyak 4.2% dan 4.3% setiap tahun masing-masing pada 2016 dan 2017, berdasarkan ramalan Bank Dunia.
- iii. Meningkatkan jumlah kakitangan dalam perkhidmatan awam menyebabkan emolumen meningkat 3% kepada RM72.58bil.
- iv. Perkhidmatan dan Bekalan, Aset, Caj-caj Bayaran Tetap dan Pemberian, dan Perbelanjaan Lain-lain sedikit meningkat berikutan trend masa lalu.

Dengan kenaikan perbelanjaan operasi, Kerajaan Persekutuan kesempitan ruang untuk bergerak dari segi perbelanjaan pembangunan. Memandangkan komitmen mereka untuk mengekalkan nisbah hutang kepada KDNK pada paras 3.1%, perbelanjaan pembangunan (iaitu Geran-geran Langsung dan Pinjaman) dijangka jatuh.

Pada keseluruhannya, ini menyebabkan defisit belanjawan RM39.11bil atau 3.11% daripada KDNK.

Kami mengira unjuran perbelanjaan dalam Belanjawan 2017 Pakatan Harapan seperti berikut:

- i. Pemotongan perbelanjaan kepada kementerian secara amnya, dan Jabatan Perdana Menteri dengan RM10bil terutamanya, akan mengurangkan perbelanjaan Bekalan dan Perkhidmatan, Aset, dan Bayaran Tetap dan Pemberian. Kawalan ketat drastik kami ke atas pembaziran dan ketirisan dalam perkhidmatan awam akan mengurangkan perbelanjaan sebanyak 20% pada peringkat kerajaan persekutuan.

- ii. Demi pembangunan negara, kami akan meningkatkan peruntukan bagi Geran-geran Langsung sementara mengurangkannya untuk pinjaman.
- iii. Rizab Luar Jangka akan kekal sama.

Dengan mengguna pakai konsep mudah perbelanjaan berhemah, kami membolehkan kadar yang lebih tinggi dari belanjawan persekutuan yang akan khusus untuk pembangunan, seperti yang sepatutnya wujud bagi sebuah negara membangun.

Berdasarkan unjuran kami, Belanjawan 2017 Pakatan Harapan ini mempunyai defisit yang lebih kecil, sebanyak RM33.82 berbanding defisit Barisan Nasional sebanyak RM39.11bil. Oleh itu, kami mencatatkan nisbah hurang kepada KDNK yang lebih rendah iaitu sebanyak 2.68% berbanding dengan sasaran Kerajaan Barisan Nasional sebanyak 3.1%.

Anggaran mengikut Objek	Tahun	2014		2015		2016		BN 2017*		PH 2017*	
		RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%
Anggaran Perbelanjaan Mengurus											
Emolumen		63,614	24.08	65,652	23.97	70,466	26.37	72,580	27.68	72,580	30.47
Perkhidmatan dan Bekalan		36,621	13.86	38,099	13.91	36,315	13.59	36,678	13.99	29,343	12.32
Aset		1,407	0.53	1,457	0.53	761	0.28	780	0.30	624	0.26
Bayaran Tetap dan Pemberian		114,505	43.35	116,417	42.50	106,648	39.91	107,181	40.88	85,745	35.99
Perbelanjaan Lain-lain		1,504	0.57	1,815	0.66	1,034	0.39	1,037	0.40	830	0.35
Jumlah Perbelanjaan Mengurus		217,651	82.40	223,440	81.57	215,224	80.54	218,256	83.24	189,121	79.39
Anggaran Perbelanjaan Pembangunan											
Geran-geran Langsung		41,513	15.72	45,614	16.65	47,178	17.65	39,701	15.14	45,656	19.17
Pinjaman		2,987	1.13	2,886	1.05	2,822	1.06	2,229	0.85	1,449	0.61
Rizab Luar Jangka		2,000	0.76	2,000	0.73	2,000	0.75	2,000	0.76	2,000	0.84
Jumlah Perbelanjaan Pembangunan		46,500	17.60	50,500	18.43	52,000	19.46	43,931	16.76	49,106	20.61
Anggaran Jumlah Perbelanjaan		264,151	100.00	273,940	100.00	267,224	100.00	262,187	100.00	238,227	100.00
Unjuran Hasil		225,844		222,455		225,652		223,079		204,410	
Defisit Belanjawan (RM juta, % KDNK)		(38,307)	-3.55	(37,241)	-3.17	(41,572)	-3.45	(39,108)	-3.11	(33,817)	-2.69
KDNK (Harga Semasa)		1,078,176		1,175,703		1,205,698		1,257,543		1,257,543	

Jadual 5-4: Pecahan unjuran perbelanjaan Barisan Nasional dan Pakatan Harapan mengikut objek, dengan anggaran hasil persekutuan, defisiti belanjawan dan KDNK yang diramalkan.

6 Sebelas Cadangan Dasar - Diinspirasi oleh Maqasid-As-Syariah

Di sini kami membentangkan sebelas dasar yang merentasi angka-angka fiskal untuk memperincikan bagaimana Pakatan Harapan berhasrat menangani isu-isu teras nasional apabila kami memperoleh mandat rakyat untuk memerintah.

Dasar-dasar kami adalah berlandaskan kepada prinsip-prinsip keadilan sosial yang diterima pakai oleh semua agama. Dalam merangka dasar-dasar ini, kami terutamanya, diilhamkan oleh ciri-ciri kesederhanaan (Wasatiyyah) yang didukung berasaskan Syariah Objektif (Maqasid-As-Syariah).

Tujuan menyeluruh Syariah adalah untuk mencapai keadilan dan kesejahteraan kemanusiaan yang holistik, yang perlu dalam menjaga iman, diri, akal, keturunan, kekayaan, kehormatan, kebebasan dan keadilan semua pihak. Sesungguhnya, ini adalah matlamat semua agama termasuk Islam.

Pakatan Harapan menyokong pembangunan sosioekonomi berdasarkan pelbagai prinsip maqasid dan keadilan sejagat, maruah diri, persaudaraan manusia, dan keadilan sosial. Pendek kata, dasar-dasar kami di bawah bertujuan untuk mewujudkan pembangunan yang adil dan saksama untuk semua.

6.1 Untuk Golongan Pekerja

6.1.1 Peluang Sama Rata Dalam Pekerjaan dan Keusahawanan

Pakatan Harapan berhasrat untuk memastikan bahawa semua kaum bersama-sama boleh bekerja dan hidup dalam persekitaran yang pelbagai dan bersatu padu. Keadaan semasa di mana rakyat berpecah di tempat dan pasaran hanya akan melemahkan lagi usaha kita dalam membina sebuah Malaysia yang harmoni, bersatu, dan kuat.

Kami mengakui bahawa dasar-dasar tindakan afirmatif boleh berkesan jika dilaksanakan dengan betul. Kami mencadangkan tiga dasar itu: (a) Akta Peluang Pekerjaan; (b) menggalakkan kepelbagaian di tempat kerja; dan (c) peluang yang sama dalam bidang keusahawanan.

Akta Peluang Pekerjaan Saksama kami akan memberi kuasa kepada individu untuk mengejar dan mendapatkan keadilan sekiranya mereka berhadapan dengan diskriminasi di tempat kerja. Daripada bekerja untuk kenaikan pangkat, sebarang diskriminasi atas dasar bangsa, agama, atau seks akan

dikenakan hukuman yang ditetapkan oleh tribunal bebas berkaitan peluang seimbang. Akta baru akan diguna pakai kepada semua guna tenaga dalam kedua-dua sektor awam dan swasta.

Di samping itu, kami akan memberi insentif kepada semua syarikat yang menerima pakai dasar kepelbagaian dalam pengambilan dan pekerjaan. Insentif boleh datang dalam bentuk pengiktirafan awam dan anugerah, bersama-sama dengan kredit cukai. Walaupun kami berniat untuk menggalakkan penerimaan, kami memerlukan setiap entiti kerajaan termasuk syarikat berkaitan kerajaan (GLC) dan syarikat pelaburan berkaitan kerajaan (GLIC), bersama-sama dengan setiap syarikat di papan utama Bursa Malaysia, untuk menubuhkan bahagian kepelbagaian dan menggariskan usaha-usaha kepelbagaian dalam laporan tahunan mereka.

Kami menyedari bahawa jurang keusahawanan wujud kerana kekurangan peluang, bukannya kurang kemahiran. Usahawan sedia ada yang memegang kedudukan dominan mesti dikawal selia supaya amalan-amalan diskriminasi, kartel monopoli tidak wujud. Menggalakkan lebih ramai usahawan akan menghasilkan hasil cukai tambahan, ia adalah demi kepentingan kerajaan untuk meneruskan keusahawanan peluang-seimbang.

Program keusahawanan Bumiputera di bawah Dasar Ekonomi Baru telah memperlihatkan hasil yang pelbagai. Hasil interaksi kami dengan komuniti perniagaan, kebanyakan menyokong dasar tersebut, tetapi juga sedar bahawa penyalahgunaan telah menghasilkan 'rent-seekers' dengan mengorbankan usahawan-usahawan yang tulen. Akibatnya, golongan 'rent-seeker' menyalahgunakan usahawan, sekali gus mengakibatkan peningkatan kos yang melampau dalam menjalankan perniagaan.

Mengetatkan dan memperbaiki program keusahawanan dan membolehkannya dirasai oleh semua, akan memerlukan tadbir urus yang baik, proses graduan dan menyenarai hitam golongan 'rent-seeker'. Mereka yang layak mesti memperlihatkan ketelusan kerana mereka menerima bantuan khas daripada kerajaan. Dengan menetapkan syarat-syarat yang munasabah untuk memberikan langkah permulaan kepada usahawan, kita tidak boleh terlalu 'memanjakan' mereka sehingga mengurangkan keperluan untuk bekerja keras, ketelitian dalam soal kewangan, dan daya tahan.

Walaupun Malaysia perlu berjalan jauh dalam merealisasikan persaingan yang adil bagi semua rakyat tanpa mengira kaum, agama, dan jantina, mengejar peluang pekerjaan yang sama rata dan keusahawanan adalah dua langkah kukuh dalam arah yang betul.

6.1.2 Meningkatkan Upah

Bahagian gaji rakyat Malaysia daripada KDNK (2015: 34.8%) adalah jauh lebih rendah berbanding negara-negara yang lebih maju seperti Singapura (43.3%), United Kingdom (49.4%) dan Amerika Syarikat (53.4%).¹⁰ Walaupun ketua isi rumah memperoleh sebahagian besar daripada pendapatan mereka dari upah dan gaji (2014: 65%), peningkatan sebenar hanya 1.0% antara tahun 2012 dengan 2014.¹¹

Ringkasnya, pekerja Malaysia dibayar rendah dan keadaan lebih teruk lagi, gaji mereka tidak berkembang dengan cukup pantas berbanding kadar inflasi. Bagi pekerja-pekerja paling miskin, keadaannya adalah terdesak. Jika kita gagal untuk dengan cepat mengurangkan masalah mereka, kita akan memburukkan kemiskinan dalam kalangan anak-anak mereka juga. Dari segi ekonomi, jika kita tidak membayar mereka yang paling miskin dengan adil, kita akan melahirkan satu lagi generasi yang

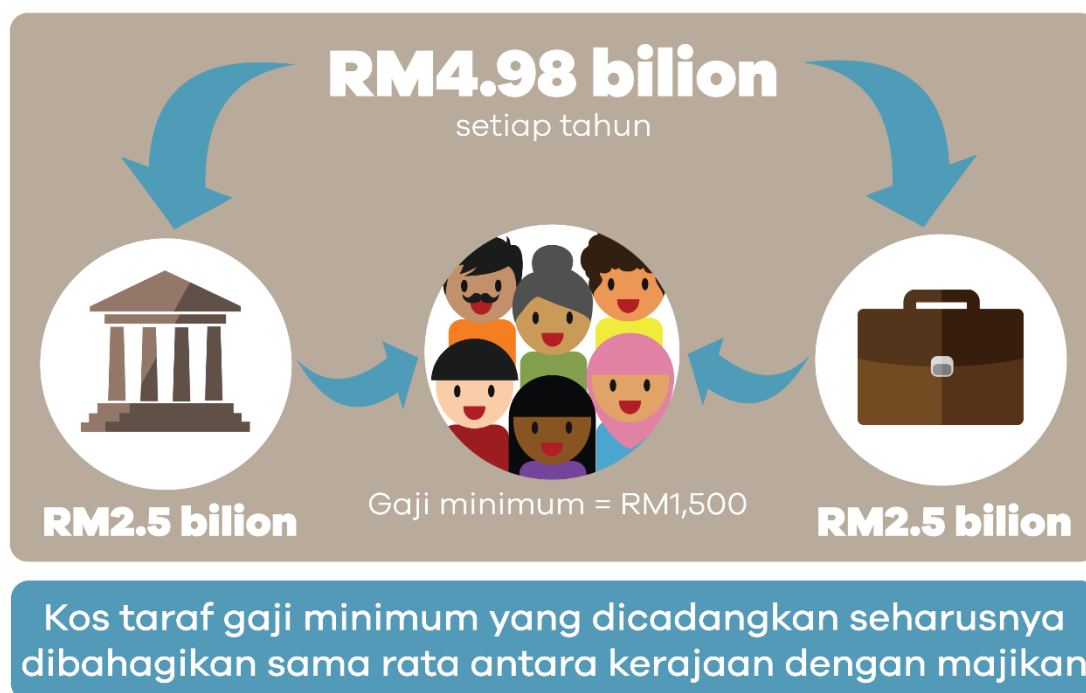
¹⁰ Khazanah Research Institute, p. 85.

¹¹ Ibid., p. 17.

berpendidikan rendah, rakyat yang rendah produktiviti yang akan membawa kos ekonomi yang lebih besar pada masa akan datang.

Oleh itu, kami mencadangkan penyelesaian yang disasarkan untuk menaikkan gaji minimum bulanan kepada RM1,500 di seluruh negara. (Perintah Gaji Minimum 2016 menetapkan RM1,000 sebulan bagi Semenanjung Malaysia dan RM920 di Sabah, Sarawak dan Labuan.)

Berdasarkan data Jabatan Perangkaan ke atas upah dan gaji di Malaysia pada tahun 2015,¹² kami menggunakan teori taburan normal untuk mengira bahawa terdapat 361,878 pekerja yang bergaji minimum RM1,000. Kami seterusnya telah membuat pengiraan di mana dasar gaji minimum yang kami cadangkan akan menelan kos kira-kira RM4.98bil setiap tahun. Kami akan membahagikan kos ini sama rata antara kerajaan dan majikan, dengan itu mengambil RM2.5bil daripada belanjawan persekutuan. Sebagai contoh, seorang pekerja kini berpendapatan RM1,000 sebulan akan mempunyai gajinya yang meningkat kepada RM500, dengan kerajaan memberi subsidi RM250.

Memandangkan gaji yang lebih tinggi mendorong penggunaan yang lebih besar, kami menjangkakan sektor swasta akan mendapatkan semula kos permulaan selepas enam bulan. Malah, kami yakin bahawa mengaktifkan penggunaan yang lebih besar dalam kalangan golongan termiskin akan mempunyai kesan pengganda segera bagi semua perniagaan. Kami mencadangkan agar kerajaan memberi sokongan dengan menyediakan bayaran untuk tujuan ini selama tiga tahun, dan selepas itu tahap gaji minimum harus berjalan secara normal.

Upah yang rendah memperkayakan mereka yang sudah pun kaya raya, dan paling teruk menimbulkan masalah sosial kemiskinan, kesihatan yang kurang baik, jenayah dan rasuah. Jika kita tidak mengatasi isu ini sejak peringkat awal lagi dengan membayar golongan termiskin gaji minimum yang berpatutan, kita akan menanggung kos ekonomi yang lebih besar kelak dalam penyediaan penjagaan kesihatan dan memerangi jenayah. Dengan memulihkan kehilangan dana akibat pembaziran dan rasuah, kita secara serentak boleh memberi pampasan yang munasabah bagi pekerja-pekerja kita dari kalangan rakyat Malaysia yang termiskin.

¹² Department of Statistics Malaysia, *Laporan Penyiasatan Gaji & Upah Malaysia 2015, 2016*.

6.1.3 Kurangkan Pekerja Asing, Lebihkan Pendapatan Rakyat

Pakatan Harapan mahu secara beransur-ansur mengurangkan jumlah pekerja asing yang sah dan yang tidak sah di Malaysia untuk meningkatkan peluang pekerjaan dan upah bagi rakyat Malaysia.

Kebergantungan Malaysia kepada pekerja asing telah mencapai tahap yang kritikal. Secara rasmi, jumlah pekerja asing yang sah berjumlah 2.1 juta orang. Anggaran bilangan pekerja asing tanpa izin antara dua hingga empat juta;¹³ tiada siapa yang tahu, walaupun Program 6P yang mahal dilaksanakan oleh Kementerian Dalam Negeri antara tahun 2011 dan 2014.¹⁴ Dengan tenaga kerja Malaysia berjumlah 14.73 juta sehingga Julai 2016,¹⁵ pekerja asing yang sah mewakili 14% daripada jumlah tenaga kerja, manakala pengiraan pekerja asing tanpa izin membawa sehingga bahagian pekerja asing kepada sekurang-kurangnya 30% daripada tenaga kerja negara ini.

Peningkatan mendadak buruh asing telah memberi tekanan ke atas upah, terutama bagi pekerjaan berkemahiran rendah, dan merompak rakyat Malaysia dari segi peluang pekerjaan. Di samping itu, kebergantungan berterusan kepada pekerja asing adalah penghalang bagi industri untuk meningkatkan produktiviti melalui kaedah seperti pelaburan modal yang lebih besar dan penggunaan jentera. Daripada mengurangkan pergantungan negara kita kepada pekerja asing dan menangani masalah yang semakin meningkat pekerja asing tanpa izin, Kerajaan telah diburukkan lagi masalah ini dengan melakukan tawaran kerajaan dengan kerajaan dengan Bangladesh mengimport sebanyak 1.5 juta pekerja dari negara itu.

Kami mengakui bahawa adalah mustahil dan bukan langkah yang baik untuk negara tidak lagi menggunakan pekerja-pekerja asing berkemahiran rendah. Satu strategi yang lebih bijak adalah dengan secara beransur-ansur mengurangkan jumlah pekerja asing melalui lima langkah:

- i. Menaikkan levi pekerja asing secara purata sebanyak 10% setiap tahun sehingga 2020 bagi pekerja Kategori 1 (Pembuatan, Perkhidmatan dan Pembinaan) sebagai satu cara untuk meningkatkan kos mengimport pekerja asing yang baru.
- ii. Membenarkan pekerja-pekerja tidak sah yang sedia ada untuk mendaftar dan menjadi diri mereka pekerja yang sah pada kos yang munasabah, dan membolehkan mereka untuk bekerja untuk majikan yang berbeza tetapi dengan kontrak yang tetap. Pekerja-pekerja sah cenderung untuk menjadi pekerja tidak sah kerana mereka menghadapi masalah besar jika hendak menukar majikan. Satu dasar sumber manusia yang lebih adil dan telus akan membetulkan keadaan ini.
- iii. Memperkukuh hak-hak pekerja pekerja asing, termasuk memberi mereka hak untuk menyertai kesatuan yang sedia ada. Ini akan meletakkan tekanan ke atas upah pekerja-pekerja asing, dan mengurangkan permintaan majikan ke atas pekerja-pekerja asing. Pekerja-pekerja kalangan rakyat Malaysia juga akan mendapat manfaat.
- iv. Membenarkan 150,000 atau lebih pelarian yang sedia ada di Malaysia bekerja sebagai satu cara untuk mengurangkan permintaan ke atas pekerja asing yang baru. Bilangan pelarian adalah kecil berbanding dengan jumlah bilangan pekerja asing yang tidak sah. Dari masa ke masa, dengan

¹³ Ah Lek Pook, *The dilemma of having foreign workers in Malaysia*, <http://www.straitstimes.com/opinion/the-dilemma-of-having-foreign-workers-in-malaysia>, *The Straits Times*, 2016.

¹⁴ Farik Zolkepli, *No more 6P amnesty programme for foreign workers*, <http://www.thestar.com.my/news/nation/2015/06/15/fake-6p-programme/>, *The Star Online*, 2015.

¹⁵ Department of Statistics Malaysia, *Key Statistics of Labour Force in Malaysia, July 2016*, 2016.

dasar pelarian yang lebih progresif, ramai di antara mereka boleh berpindah ke negara lain yang sanggup menerima mereka dan ke mana-mana negara yang mereka hendak pergi.¹⁶

- v. Mewujudkan dana khas dengan peruntukan awal sebanyak RM500 juta untuk memberi insentif kepada syarikat-syarikat tempatan yang mengurangkan pekerja-pekerja asing melalui inisiatif seperti peningkatan teknologi, pelaburan modal, dan penggunaan jentera.

¹⁶ Sebagai contoh, penempatan semula orang pelarian Vietnam pada 1980an dan 1990an dari Malaysia ke desinasi lain di negara maju.

6.2 Sudah Tiba Masanya Bagi Tadbir Urus Baik

6.2.1 Prosedur Kerajaan Bagi Pelaporan Fiskal

Kebebasan maklumat, laporan yang lebih baik, dan menyediakan pelan pembayaran balik hutang adalah perlu untuk menjadi kerajaan yang lebih berakauntabiliti dan bertanggungjawab. Pembaharuan ini lebih mendesak akhir-akhir ini ekoran penurunan harga minyak baru-baru ini, menunjukkan kebergantungan kita pada wang daripada hasil minyak. Kebergantungan terlampau ke atas sektor minyak dan gas adalah tidak sihat. Kita mesti menyedari bahawa minyak dan gas adalah sumber yang terhad, oleh itu kita perlu dengan mendadak membaik pulih asas pendapatan kita apabila simpanan minyak habis. Baik pulih hanya boleh bermula dengan pembaharuan dari segi ketelusan fiskal dan kebertanggungjawaban.

Perkongsian Belanjawan Antarabangsa (IBP) menyenaraikan lapan komponen utama belanjawan yang telus iaitu: Penyata Prabelanjawan, Cadangan Belanjawan Eksekutif, Belanjawan Diluluskan, Belanjawan Rakyat, Laporan-laporan Tahun Semasa, Kajian Pertengahan Tahun, Laporan Akhir Tahun, dan Audit Laporan. Daripada lapan komponen ini, Malaysia masih kekurangan Kenyataan Prabelanjawan dan Kajian Pertengahan Tahun.¹⁷ Komponen terdahulu menyatakan strategi-strategi belanjawan kerajaan bagi belanjawan tahun-tahun berikutnya. Dengan itu membolehkan input daripada dan menimbang jangkaan pihak penggubal undang-undang dan orang ramai.¹⁸ Manakala

¹⁷ International Budget Partnership, *Malaysia Open Budget Survey*, <http://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=my>, 2016.

¹⁸ International Budget Partnership, *Guide to Transparency in Government Budget Reports: Why are Budget Reports Important, and What Should They Include?*, <http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Guide-to-Transparency-in-Government-Budget-Reports-Why-are-Budget-Reports-Important-and-What-Should-They-Include-English.pdf>, pp. 6, 44.

yang komponen Kajian Pertengahan Tahun pula menilai prestasi fiskal kerajaan terhadap strategi belanjawan pertengahan tahunan melalui tahun belanjawan terbabit.¹⁹

Selain menyediakan dua dokumen yang tiada itu, laporan fiskal sedia ada memerlukan tahap komprehensif yang besar sejajar dengan Amalan-malan Terbaik Ketelusan Belanjawan Pertubuhan Kerjasama Ekonomi dan Pembangunan (OECD).²⁰

Kerajaan Malaysia harus mengambil kira dengan baik liabiliti luar jangka bagi menguruskan perbelanjaan kerajaan semasa dan yang akan datang. Jumlah liabiliti luar jangka atau jaminan pinjaman kerajaan berjumlah lebih daripada RM178.1bil pada suku pertama 2016.²¹ Dengan menambah aspek ini kepada RM656bil dalam liabiliti semasa atau hutang kerajaan, nisbah hutang kepada KDNK Malaysia akan menjadi lebih dekat 70%, dan bukannya angka semasa 54%.

Kita memerlukan pendedahan yang lebih terperinci mengenai liabiliti luar jangka, seperti kuantum dan tarikh kematangan setiap bon. Lebih penting lagi, Kerajaan mesti menggariskan dan menjelaskan pelan-pelan strategik jangka pendek-kepada-jangka panjang bagi mengurangkan hutang jenis ini dari sudut peratusan KDNK. Kerajaan perlu menyediakan pelan tentang bagaimana mereka berhasrat menurunkan dan membayar hutang yang meningkat ini.

Liabiliti luar jangka diunju akan meningkat dengan ketara berikutan penerbitan bon oleh badan-badan berkanun kerajaan seperti PTPTN dan juga oleh syarikat-syarikat swasta yang dimiliki sepenuhnya oleh Kementerian Kewangan seperti DanaInfra Nasional Berhad, pembiaya utama projek Transit Aliran Massa (MRT). Di samping itu, hutang beberapa syarikat yang bermasalah seperti 1MDB tidak diambil kira sepenuhnya dalam liabiliti luar jangka.

Untuk merancang dengan baik perbelanjaan kerajaan semasa dan akan datang, Pakatan Harapan akan menjalankan penilaian kewangan semua hutang tertunggak di pihak badan-badan berkanun, syarikat penuh milik kerajaan, dan syarikat-syarikat di mana kerajaan memegang sebahagian besar kepentingan. Penilaian menyeluruh diperlukan untuk menilai dengan tepat sejauh mana langkah penyelamat diperlukan dan bagaimana untuk menyesuaikan rancangan perbelanjaan pada masa hadapan. Sebagai contoh, memandangkan peningkatan jangkaan liabiliti luar jangka, bolehkah kita benar-benar mampu melaksanakan projek rel berkelajuan tinggi dari Kuala Lumpur (KL) ke Singapura?

Setiap belanjawan tidak dapat tidak melibatkan andaian ekonomi makro. Oleh itu, belanjawan perlu memasukkan analisis sensitiviti pada potensi impak sekiranya keadaan ekonomi makro tidak disangka-sangka mengalami perubahan, seperti mana yang berlaku dengan harga minyak dalam Belanjawan 2016 Diubahsuai.

Terutamanya dengan kejatuhan harga minyak baru-baru ini, cukai lain semakin diperlukan untuk menyokong hasil kerajaan. Kerajaan perlu menyatakan dengan jelas dasar mengenai jenis-jenis cukai yang mereka merancang untuk diperkenalkan, sekali gus membolehkan perancangan ekonomi individu dan korporat. Sebagai contoh, mereka mesti memberi notis awal jika mereka merancang untuk meningkatkan kadar GST, dan bukannya 'menyerang hendap' pembayar cukai dan menahan tebusan ekonomi.

¹⁹ Ibid., p. 31.

²⁰ Organisation of Economic Co-operation and Development, *OECD Best Practices for Budget Transparency*, <https://www.oecd.org/gov/budgeting/Best%20Practices%20Budget%20Transparency%20-%20complete%20with%20cover%20page.pdf>, 2002.

²¹ Bank Negara Malaysia, 2016.

Akhir sekali, kami menuntut pendedahan penuh aset-aset bukan kewangan Kerajaan kerana ini adalah jalan terakhir kita, boleh dikatakan sebagai pusaka keluarga, jika aliran tunai kita terus kering. Selain memperincikan semua aset sendiri, kerajaan wajar mengemukakan cadangan berapa lama kita boleh mengharungi kegawatan ekonomi jika terpaksa melupuskan aset-aset ini.

6.2.2 Pencegahan Rasuah, Jimat dan Mudah

Memerangi rasuah memerlukan iltizam politik yang besar. Berikutan skandal 1MDB, kita tahu bahawa iltizam politik kerajaan semasa berada di bawah paras sifar. Meskipun tanpa iltizam politik, kita masih boleh melaksanakan pengurusan penyelesaian ke atas masalah ini. Terdapat beberapa langkah antirasuah yang boleh dilaksanakan untuk mengurangkan rasuah dan pembaziran di peringkat organisasi dan pengurusan.

Malaysia berada di kedudukan ke-54 daripada 168 negara yang dikaji dalam Indeks Persepsi Rasuah Transparency International 2015, menurun dari tempat ke-50 pada tahun sebelumnya, dan jauh di belakang Singapura. Untuk menangani rasuah sektor awam dan membina kepercayaan orang ramai, kami mengambil panduan daripada standard antirasuah seperti BS 10500 dan ISO 37001 yang bakal menjelang tiba, dengan contoh-contoh konkrit seperti berikut.

Perolehan Kerajaan mesti melibatkan usaha yang wajar. Sebagai contoh, kontraktor yang berpotensi dan rakan kongsi usaha sama mesti tertakluk kepada risiko, jujur, dan penilaian kompetensi. Selepas itu, semua invois dan rekod perbelanjaan mesti diperiksa untuk mengurangkan risiko bayaran pemudah cara secara tidak sah. Untuk mengawal penipuan dan rasuah, invois mesti diluluskan oleh lebih daripada seorang pegawai untuk tujuan pembayaran, tanpa mengira kekananan seseorang.²²

Satu dasar mengenai hadiah dan hospitaliti perlu dirancang, diterima, dan dilaksanakan dari peringkat atas ke bawah.²³ Akta Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) 2009 mentakrifkan "suapan" untuk memasukkan 'wang, derma, pinjaman, fi, ganjaran ...',²⁴ Hadiah harus dianggap sebagai rasuah. Polisi Tiada Hadiah SPRM²⁵ hendaklah dikuatkuasakan dengan ketat di semua agensi kerajaan dan GLC.

Kita perlu mewujudkan satu amalan pendedahan maklumat yang berkesan²⁶, yang melindungi kerahsiaan maklumat, dan memastikan pemberi maklumat tidak akan berhadapan dengan tindak balas kerana membuat laporan salah laku. Terdapat banyak amalan baik yang perlu dimasukkan untuk mengukuhkan Akta Perlindungan Pemberi Maklumat 2010.

²² Alan Field, *An Introduction to Anti-Bribery Management Systems (BS 10500): Doing right things*, United Kingdom, IT Governance Publishing, 2015, p. 38.

²³ Ibid., pp. 25-32.

²⁴ Malaysian Anti-Corruption Commission, *Laws of Malaysia Act 694: Malaysian Anti-Corruption Commission Act 2009*, http://www.sprm.gov.my/images/SPRM_act_BI.pdf, 2009, p. 12.

²⁵ Malaysian Anti-Corruption Commission, *No Gift Policy in Public Sector*, <http://www.sprm.gov.my/index.php/en/ace/faq/142-knowledge/770-no-gift-policy>, 2016.

²⁶ Field, p. 45.

Pemberi-pemberi maklumat mesti diberi perlindungan kerahsiaan

Untuk memerangi rasuah secara berkesan, pendekatan-pendekatan institusi yang sesuai perlu dilaksanakan di badan-badan kawal selia,²⁷ terutamanya SPRM. Untuk menangani kewujudan hubungan rapat, lawatan oleh pengawal selia mesti dijalankan dalam pasukan secara bergilir. Untuk menghentikan gerbang pusingan, kami akan membatalkan pengawal selia dari berkhidmat untuk sektor swasta yang mereka kawal selia untuk tempoh masa yang tertentu, dan begitu juga pakar-pakar daripada swasta yang dibawa untuk berkhidmat di sektor awam.

Agak murah untuk melaksanakan sistem dan proses antirasuah ini dalam proses membuat keputusan kerajaan. Bagi satu perbelanjaan kira-kira RM20 juta, langkah-langkah antirasuah ini apabila dilaksanakan di peringkat organisasi atau pengurusan, berpotensi untuk mengurangkan rasuah sebanyak 30%, satu jumlah yang bersamaan dengan RM6bil, daripada nilai rasuah sektor awam.

²⁷ Frédéric Boehm, *Anti-corruption strategies as safeguard for public service sector reforms*, edited, working paper, available at [www. icgg. org/downloads](http://www.icgg.org/downloads), 2007, pp. 12-13.

6.3 Sabah, Sarawak, dan Pembangunan Luar Bandar

6.3.1 Wilayah Yang Besar: Sabah dan Sarawak

Pada tahun 2015, Sabah dan Sarawak masing-masing memiliki KDNK ketiga dan kelima tertinggi berbanding negeri-negeri lain.²⁸ Pun begitu, jauh daripada menikmati bahagian yang saksama daripada kekayaan bumi mereka, rakyat Sabah dan Sarawak masing-masing menerima gaji bulanan rendah dan ketiga terendah - 31% dan 21% di bawah median kebangsaan pada tahun 2015.²⁹ Selain perbezaan kekayaan dalaman di Sabah dan Sarawak, terdapat jurang ekonomi yang nyata antara Malaysia Timur dengan Barat.

Seperti yang termaktub dalam Perjanjian Malaysia 1963 dan perjanjian 20 Perkara dan 18 Perkara masing-masing, Pakatan Harapan mengiktiraf Sabah dan Sarawak sebagai rakan kongsi yang sama dengan Semenanjung. Bagi merapatkan jurang ketidaksamaan, kita menyokong pendekatan serampang tiga mata: (a) bahagian yang lebih besar daripada belanjawan persekutuan; (b) suruhanjaya perkhidmatan awam untuk mereka; dan (c) sokongan reformasi tanah sebagai asas untuk modal.

Kami akan memperuntukkan 60% daripada belanjawan pembangunan persekutuan kepada lima negeri yang paling miskin dari segi gaji bulanan, tanpa mengira parti politik yang mentadbir negeri-negeri terbabit. Perbelanjaan pembangunan dalam belanjawan persekutuan itu segera mengutamakan Sabah, Kelantan, Sarawak, Kedah, dan Terengganu. Dengan belanjawan pembangunan purata RM50bil setahun bagi seluruh Malaysia, Sabah dan Sarawak akan menerima separuh daripada peruntukan 60% yang bakal disediakan. Ini menghasilkan projek-projek pembangunan bernilai RM15bil di Sabah dan Sarawak setiap tahun di bawah cadangan belanjawan kami.

Pakatan Harapan juga menyokong Suruhanjaya Perkhidmatan Awam yang berasingan bagi negeri-negeri Borneo. Majoriti anggota Suruhanjaya hendaklah terdiri daripada rakyat Sabah dan Sarawak. Mereka akan dibenarkan untuk mengutamakan pengambilan kakitangan kalangan tempatan untuk perkhidmatan awam berdasarkan merit. Dalam erti kata lain, jika terdapat dua calon sama-sama mampu, satu dari Semenanjung dan seorang dari Borneo, Suruhanjaya bebas untuk memberi

²⁸ Department of Statistics Malaysia, *Jadual KDNK Negeri 2010-2015*, 2016.

²⁹ Department of Statistics Malaysia, *Laporan Penyiasatan Gaji & Upah Malaysia 2015*.

keutamaan kepada calon yang kedua. Pengerusi akan dinamakan oleh Suruhanjaya itu sendiri dan akan mengesyorkan kepada Yang di-Pertuan Agong untuk kelulusan akhir.

Sabah dan Sarawak perlu reformasi undang-undang tanah adat mereka. Takrif "tanah adat" perlu mengambil kira tafsiran berasal dari tanah adat, dan bukan semata-mata disediakan untuk kepentingan komersial daripada sekalian penghulu atau kroni mereka. Rakyat pribumi perlu diberi status hak tanah dinafikan di bawah Kanun Tanah Negara. Saiz tuntutan dan pihak menuntut tanah asal boleh ditentukan oleh suruhanjaya penyiasatan khas. Kami mengambil petunjuk dari kejayaan penyelesaian hak-hak tanah Orang Asal di Selangor. Satu penyelesaian yang adil bagi anak menyaksikan lima hingga 10 hektar tanah untuk setiap keluarga. Selepas itu, tanah-tanah boleh digunakan sebagai modal ekonomi. Selagi modal diperlukan kurang, Orang Asal akan kekal kurang bernasib baik dalam memainkan peranan sebagai pemain ekonomi untuk memperbaiki kehidupan mereka. Kerajaan pusat akan memainkan peranan untuk memudahkan program seperti itu, dan jika perlu, menyediakan geran persekutuan untuk pembaharuan secara besar-besaran.

6.3.2 Menyemarakkan Industri Beras

Objektif utama dasar dan beras adalah untuk memastikan Malaysia mampu berdiri sendiri dan mempunyai sekuriti makanan. Malaysia pada masa ini satu-satunya negara pengeluar beras di rantau ini yang amat bergantung kepada import beras, mendedahkan satu masalah dari segi keselamatan makanan negara.

Kami menyedari bahawa status Padiberas Nasional Berhad (BERNAS) sebagai manfaat langsung terbesar sektor ini mempunyai kesan gangguan perdagangan yang besar. Kesan-kesan ini terutamanya berpunca dari keistimewaan import beras konsesi dan bebas cukai, kedua-duanya patut ditamatkan. Sebaliknya, peranan BERNAS mesti kembali daripada mengimport dan menjual beras untuk keuntungan komersial, untuk membeli beras daripada pengeluar domestik sebagai stok penimbal negara. Ini akan mengurangkan kelemahan Malaysia semasa krisis makanan masa depan yang disebabkan oleh kebergantungan kepada pasaran luar negara bagi pembekalan beras import.

Kami akan mewujudkan semula Lembaga Padi dan Beras Negara (LPN) sebagai badan selia negara dan badan kawal selia ke atas beras dan padi. LPN akan diberi kuasa untuk menyelia semua perkara mengenai stok simpanan beras negara, seperti import beras semasa kecemasan dan ulasan berkala kuota import beras.

Mengenai pendapatan petani padi Malaysia, kemiskinan masih tinggi. Pendapatan bulanan bersih daripada penanaman padi di Semenanjung adalah antara RM125 dan RM500. Namun begitu, Malaysia kekal sebagai pengeluar tidak cekap beras, dengan harga pengeluar menggandakan mereka beras import.

Untuk meningkatkan kesejahteraan pekebun-pekebun kecil di samping meningkatkan daya maju ekonomi industri padi, kami mencadangkan estatisasi pengeluar beras. Disebabkan estatisasi, penanaman dipergiatkan sebagai plot yang saiznya kepada unit-unit yang lebih produktif, yang akan menjana hasil yang lebih baik, standard pengurusan tanaman yang unggul, dan mengurangkan kos pengeluaran petani secara kolektif, yang berkaitan dengan pengangkutan, pembeli, dan pengilang dengan lebih cekap. Petani-petani yang terlibat dalam kaedah estatisasi sendiri akan menerima pendapatan yang baik melalui gaji setiap hari bagi tenaga kerja mereka dan juga dividen.

Di samping itu, kami akan memberikan ikatan perkhidmatan kepada petani, yang merangkumi pembiayaan untuk input ladang, pengedaran benih dan baja, latihan mengenai teknik pertanian, dan fasilitasi pasaran untuk memaksimumkan keuntungan daripada jualan menuai. Pengoptimuman seperti sokongan kerajaan bagi mencari penyelesaian yang praktikal akan meningkatkan hasil kerajaan, mengurangkan beban pembayar cukai, dan meningkatkan taraf hidup petani.

Ikatan perkhidmatan akan disediakan untuk membantu para petani memaksimumkan keuntungan jualan menuai

6.3.3 Mencari... Tiada Servis

Percaya atau tidak, tetapi melalui bil telefon anda, anda secara tidak langsung menyumbang kepada satu dana yang bertujuan untuk merapatkan jurang digital antara bandar dengan luar bandar. Tambahan pula, dana ini bernilai RM7.1bil dalam bentuk tunai dan setara tunai pada akhir 2014.³⁰

Kami boleh menjamin sembilan daripada 10 rakyat Malaysia tidak pernah mendengar tentang dana Pemberian Perkhidmatan Sejagat (USP), dana amanah di bawah tanggungjawab Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia (SKMM). USP ditubuhkan 'bagi pelaksanaan kemudahan rangkaian, perkhidmatan rangkaian dan perkhidmatan aplikasi dalam kawasan dan masyarakat.³¹ Sebagai contoh, pembekal perkhidmatan telekomunikasi boleh membuat tuntutan kepada dana ini untuk membina menara telekomunikasi di kawasan luar bandar Sarawak, yang mana sebaliknya tidak membawa sebarang pertimbangan komersial.

³⁰ Malaysian Communications and Multimedia Commission, *Universal Service Provision Annual Report 2014*, <http://www.skmm.gov.my/skmmgovmy/media/General/pdf/SKMM-USP-2014.pdf>, 2015, p. 100.

³¹ *Ibid.*, p. 62.

Dari tahun 2003 hingga 2014, sejumlah RM12.76bil telah dikumpulkan daripada syarikat-syarikat telekomunikasi sebagai sumbangan mereka kepada dana USP. Dalam tempoh yang sama, RM4.8bil dana ini telah dibelanjakan. (Rujuk Jadual 6-1.)

RM mil		
Year	Contribution	Disbursement
2003	811.95	10.64
2004	512.11	23.59
2005	697.30	44.30
2006	800.85	22.79
2007	896.77	59.32
2008	1,011.65	153.84
2009	992.63	47.68
2010	1,210.38	263.88
2011	1,429.00	896.55
2012	1,445.02	1,421.30
2013	1,454.66	1,149.03
2014	1,486.36	729.91
Total	12,748.66	4,822.84

Jadual 6-1: Sumbangan kepada dana USP SKMM dan pengeluaran dari tahun 2003 hingga 2014.³⁴

Dana-dana USP tidak boleh lagi digunakan untuk membeli komputer riba untuk pelajar di kawasan terpilih sebagai satu cara untuk meraih undi, terutama di kerusi Parlimen yang marginal. Sebaliknya, dana ini lebih baik digunakan untuk merapatkan jurang digital antara kawasan bandar dengan luar bandar melalui konkrit dan lebih banyak langkah jangka panjang seperti penyediaan liputan telekomunikasi yang lebih baik, Internet komuniti dan pusat-pusat pembelajaran.

³² Ibid., p. 69.

6.4 Menjangkau Kesyakan Lalu Lintas dan Bangunan Pencakar Langit

6.4.1 Pengangkutan Awam Bandar

Walaupun capaian pengangkutan awam bandar telah meningkat, terutamanya di Lembah Klang melalui sambungan perkhidmatan Transit Aliran Ringan (LRT) dan MRT Line 1 yang akan datang, kosnya juga telah meningkat dengan ketara. Tambang LRT telah dinaikkan di antara 50% dengan 200% (bergantung kepada laluan) berkuat kuasa Disember 2015. Pada masa yang sama, tambang bas dan komuter juga telah meningkat. Oleh itu, menaiki bas ke stesen Keretapi Tanah Melayu Berhad (KTM) di Klang diikuti dengan menaiki komuter ke KL Sentral dan menaiki LRT ke Pusat Bandar Kuala Lumpur (KLCC) boleh berakhir berharga kos sebanyak RM10 sehala.³³

Sementara itu, liputan rangkaian bas masih terhad dan menyebabkan banyak kawasan yang kurang liputan atau tidak mempunyai liputan. Sebagai perbandingan, Singapura mempunyai lebih 3,000 bas yang menyediakan perkhidmatan setiap hari manakala Lembah Klang, yang berkali-kali lebih besar, hanya mempunyai lebih sedikit daripada 1,000 bas yang beroperasi setiap hari. Di luar Lembah Klang, pelancaran Transformasi Perkhidmatan Bas Henti (SBST) tidak menyeluruh. Sistem mengeluarkan tender dan memutuskan laluan SBST masih sangat berpusat.

Justeru, kami mencadangkan lima langkah untuk menjadikan pengangkutan awam bandar lebih murah dan untuk meningkatkan liputan dalam kawasan bandar dan di luar Lembah Klang:

- i. Memperkenalkan harga bersepadu untuk perkhidmatan Komuter KTM, perkhidmatan bas Rapid KL, Bas Transit Rapid (BRT), LRT dan perkhidmatan MRT di Lembah Klang

Harga bersepadu akan memastikan bahawa pengguna dikenakan untuk satu perjalanan berdasarkan harga jarak, dan bukannya bayaran berasingan bagi setiap jenis perkhidmatan yang digunakan. Sebagai contoh, pengguna yang mengambil perjalanan sejauh 10km menggunakan KTM, bas dan LRT perlu membayar jumlah yang sama sebagai pengguna mengambil perjalanan 10km dengan hanya menggunakan LRT. Suruhanjaya Pengangkutan Awam Darat (SPAD) perlu memperkenalkan formula harga tiket telus dan yang didedahkan kepada awam supaya pelarasan harga boleh diperkenalkan secara tetap dan bukan meningkat sekali gus. Ini adalah model yang digunakan oleh Singapura melalui Majlis Pengangkutan Awam.

- ii. Meningkatkan gaji pemandu bas dan meningkatkan liputan rangkaian bas

Salah satu alasan yang digunakan oleh Prasarana Malaysia Berhad untuk menjustifikasikan liputan laluan bas yang terhad adalah kekurangan pemandu bas. Pada tahun 2015, Rapid KL kekurangan kira-kira 500 pemandu untuk menggerakkan armada sebanyak 1,500 bas, dan dengan itu hanya mengendalikan 900 bas.³⁴ Namun, sebab utama di sebalik kekurangan ini adalah gaji yang rendah yang ditawarkan. Gaji permulaan adalah hampir tidak melebihi gaji minimum manakala jumlah gaji maksimum bagi pemandu bas termasuk elaun dan kerja lebih masa adalah RM2,500. Sebaliknya, gaji permulaan bagi seorang pemandu bas di Singapura kini SG\$1,950, dan boleh mencapai sehingga SG\$3,500 termasuk bayaran lebih masa dan insentif. Pakatan Harapan mencadangkan peningkatan dalam gaji asas bulanan pemandu bas sehingga ke paras RM1,500, dan sehingga RM3,500 termasuk bayaran lebih masa dan insentif. Dengan peningkatan dalam gaji, bilangan pemandu bas yang bekerja akan meningkat, dan laluan bas boleh meningkat dengan sewajarnya.

³³ Tambang perjalanan KTM trip dari Pelabuhan Klang ke KL Sentral ialah RM6.40 (tanpa tunai), dan perjalanan LRT dari KL Sentral ke Bukit Jalil pula RM4.70; maka harga jumlahnya RM11.10.

³⁴ The Malay Mail Online, 'RapidKL needs 500 bus drivers', <http://www.themalaymailonline.com/malaysia/article/rapidkl-needs-500-bus-drivers>, 2015.

iii. Memberi pembiayaan dan kuasa untuk majlis-majlis tempatan bagi merancang dan memperuntukkan laluan bas

Pelaksanaan SBST di kawasan bandar-bandar di luar Lembah Klang telah menjadi perlahan dan tidak menyeluruh. Daripada hanya mempunyai SPAD secara langsung dan menentukan tender laluan-laluan bas di bandar-bandar seperti Kangar, Seremban, Ipoh dan Kuala Terengganu, kerajaan persekutuan mesti membenarkan kerajaan-kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan dalam menentukan dan menyesuaikan laluan bas berdasarkan pengetahuan mereka tentang keperluan tempatan. Pembiayaan perlu datang terutamanya daripada kerajaan persekutuan, dengan kerajaan-kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan melangkah masuk jika mereka mahu menambah laluan tambahan.

iv. Meningkatkan hasil bukan tambang untuk mengekalkan tambang berpatutan

Peratusan hasil yang diperoleh daripada sumber bukan tambang termasuk pembangunan berorientasikan transit dan pengiklanan dan pengurusan ruang niaga adalah sangat ketara dalam kalangan syarikat-syarikat transit awam yang paling berjaya di dunia seperti SMRT Corporation di Singapura dan MTR Corporation Limited di Hong Kong. Malaysia jauh ketinggalan di belakang dalam aspek ini. Bermakna tekanan ke atas Prasarana untuk menaikkan tambang apabila mereka menghadapi masalah kewangan. Bahagian hasil bukan tambang perlu ditingkatkan menggunakan amalan-amalan terbaik pengusaha di negara-negara yang berjaya, sesetengahnya ada di rantau ini.

v. Pemisahan pemilikan aset dan operasi

Dalam melangkah ke hadapan, kerajaan persekutuan perlu berusaha ke arah pemisahan pemilikan aset dan operasi bagi membolehkan syarikat-syarikat seperti Prasarana untuk memberi tumpuan semata-mata kepada menjalankan perkhidmatan pengangkutan awam tanpa perlu bimbang tentang membayar pinjaman bagi perbelanjaan modal seperti lanjutan LRT Line 3. Ini adalah model yang Singapura telah beralih kepada.

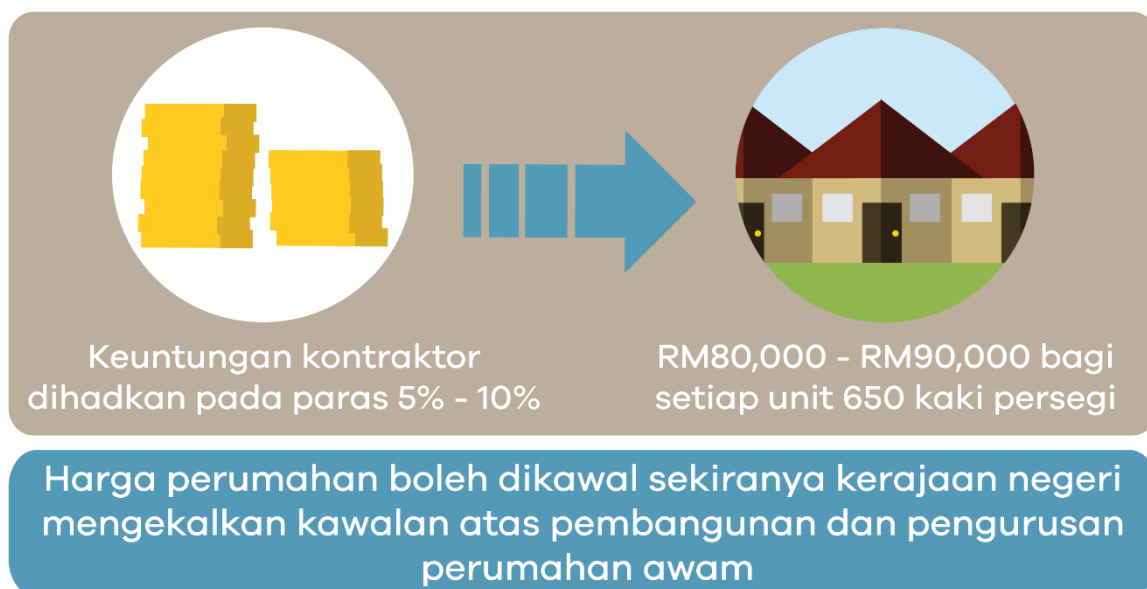

Lima langkah untuk menjadikan pengangkutan awam bandar lebih murah dengan liputan yang lebih luas

6.4.2 Perumahan Awam

Pakatan Harapan menyokong dasar perumahan awam yang menjurus ke arah mereka yang miskin menjadi pemilik rumah, bukannya sebagai penyewa semata-mata. Selain memupuk rasa kekitaan yang lebih mendalam dalam kalangan rakyat, pemilikan rumah akan membantu golongan yang miskin sebagai satu bentuk pelaburan bagi mereka. Rumah-rumah yang diduduki pemilik sebahagian besarnya kekal lebih baik daripada disewa kepada pihak lain. Dengan itu, ia mewujudkan persekitaran hidup yang lebih selesa untuk semua.³⁵

Oleh kerana tanah adalah urusan negeri, kerajaan negeri perlu mengekalkan kawalan ke atas pembangunan perumahan awam dari segi perancangan, pembinaan dan pengurusan. Kontrak pembinaan akan dianugerahkan melalui tender terbuka. Peratusan keuntungan kontraktor perlu dikawal pada paras 5% hingga 10%. Mengekalkan kawalan akan membolehkan kerajaan untuk memastikan harga di paras RM80,000 hingga RM90,000 bagi setiap unit berukuran 650 kaki persegi.³⁶ Kadar ini selaras dengan harga mampu milik memandangkan harganya tiga kali lebih murah dari segi pendapatan kasar tahunan isi rumah.³⁷ Memandangkan unit-unit tersebut telah diberi subsidi, ianya tidak boleh dijual semula di pasaran terbuka tanpa pengawalan kerajaan.

Reka bentuk seni bina perlu membina kehidupan yang berkualiti yang berpatutan. Selain lembaga perancangan serantau, penduduk tempatan perlu dirujuk dengan, dan input mereka dilaksanakan dengan sewajarnya. Sebagaimana boleh disaksikan di kawasan perumahan awam di Vienna, di mana pertandingan pemaju-pemaju perumahan, diadili oleh juri, bukan sahaja mengurangkan kos pembinaan tetapi juga memaksimumkan pertimbangan ekologi dan kelestarian sosial.³⁸

³⁵ Say Tin Tan et al., 'Chapter 5: Public Housing', *Economics in Public Policies: The Singapore Story*, Singapore, Marshall Cavendish Education, 2009, p. 109.

³⁶ Dengan kos pembinaan dan yuran profesional sebanyak RM110 setiap kaki persegi, kos sebuah unit 650 kaki persegi ialah RM71,500. Setelah menambah RM5,000 bagi jualan dan pengiklanan, harga kos sebelum tokokan keuntungan ialah RM76,500.

³⁷ Demographia International, *12th Annual Demographia International Housing Affordability Survey*, <http://www.demographia.com/dhi.pdf>, 2016, p. 26.

³⁸ Wolfgang Förster, *Social Housing Policies in Vienna, Austria: A Contribution to Social Cohesion*, https://sites.eca.ed.ac.uk/docomomoiscul/files/2015/01/Wolfgang-Forster-paper_secured.pdf, 2013, p. 2.

Mengenai integrasi etnik dan sosial, kita akan mewujudkan dasar campur tangan langsung bagi setiap unit perumahan awam. Nisbah setiap etnik akan dipertimbangkan, dan kami akan meneruskan campuran kelas sosial antara golongan berpendapatan rendah dengan rendah-pertengahan. kepelbagaian itu mengurangkan risiko "ghettoisation" unit-unit perumahan awam dan merangkumi generasi muda dengan model peranan yang baik, sekali gus menggalakkan mereka bercita-cita untuk menjadi warganegara yang baik pada masa hadapan.

6.4.3 Kesihatan Itu Kekayaan

Perkhidmatan penjagaan kesihatan Malaysia semunasabahnya adalah cekap, dengan peruntukan dual perkhidmatan awam sangat berpatutan manakala perkhidmatan sektor swasta mencukupi. Walau bagaimanapun, luka yang tidak munasabah kepada belanjawan penjagaan kesihatan dalam menghadapi aliran kesuraman ekonomi ini mempunyai kesan yang besar dalam perkhidmatan penjagaan kesihatan awam. Sebagai contoh, kita dengar bahawa hospital-hospital awam tidak dapat melakukan ujian makmal kerana kekurangan dana untuk reagen yang diperlukan. Pakatan Harapan membentangkan dua dasar pemerhatian umum dan dua cadangan khusus.

Pertama, kita mendapati bahawa rasuah terus menghantui sistem penjagaan kesihatan awam kerana beberapa syarikat membuat margin yang terlampau dari barangan dan perkhidmatan dibekalkan, dari perubatan dan peralatan untuk buku-buku perubatan dan perkhidmatan pencucian kering di hospital awam. Walaupun membersihkan rasuah telah menjadi tema dokumen belanjawan ini, ia terpakai secara mendalam dalam cadangan dasar yang akhir ini. Walaupun pembiayaan kesihatan kebangsaan bagi perlindungan universal dilihat sebagai satu langka ke hadapan dalam mengurangkan kenaikan kos perubatan, seperti inisiatif berskala besar, ia perlu ditangguhkan sehingga langkah-langkah antirasuah yang serius dilaksanakan. Kita perlu membuat satu tindakan yang menyeluruh bagi menghapuskan rasuah dan pembaziran, kemudian menganalisis untuk melihat jika struktur belanjawan semasa adalah mampan. Kita tidak boleh berhijrah ke skim insurans kesihatan wajib yang kos akhirnya akan ditanggung oleh orang ramai, tanpa membersihkan sistem yang pertama.

Kedua, kita mendapati bahawa perkhidmatan kesihatan awam kita sedang 'tegang' disebabkan pekerja-pekerja asing yang sah dan tidak mempunyai dokumen. Kehadiran kira-kira lapan juta pekerja asing menimbulkan kedua-dua kesihatan awam dan cabaran fiskal. Pakatan Harapan percaya bahawa doktor kita mesti berkhidmat kepada semua, tanpa mengira status undang-undang. Akses kepada kesihatan awam adalah hak asasi manusia, jika tidak ancaman kesihatan awam dicipta sebagai penyakit berjangkit yang tidak dirawat merebak dengan lebih meluas. Kami sedar bahawa sebahagian besar lebih kurang empat juta pekerja tanpa izin sedang bergerak di bawah tanah untuk mendapatkan rawatan alternatif; keadaan yang amat buruk ini memburukkan penyakit berjangkit seperti batuk kering. Kos ekonomi akibat rakyat yang sakit jauh lebih besar daripada menyediakan perkhidmatan kesihatan awam kepada semua. Pertambahan kos untuk merawat pekerja asing tanpa izin hanya boleh ditangani secara komprehensif oleh gabungan penguatkuasaan yang lebih ketat dengan hukuman berat terhadap majikan mereka, bersama-sama dengan program perundangan pengajian. Bagi memastikan layanan yang adil tanpa kos tambahan kepada komuniti perniagaan, Pakatan Harapan akan melakukan pembaharuan ke atas sistem pekerja asing dengan menghapuskan elemen orang tengah dan pemegang-pemegang kuota.

Cadangan dasar spesifik pertama kami adalah untuk memastikan kemampuan tenaga kerja dengan menangani kekurangan dalam penempatan housemanship. Terdapat hanya 44 hospital yang

menawarkan latihan housemanship pada tahun 2015,³⁹ menyediakan kira-kira 5,000 peluang setiap tahun dengan tempoh menunggu antara tiga hingga enam bulan.⁴⁰ Pakatan Harapan mencadangkan sementara menunggu lebih banyak hospital latihan bertauliah, hospital-hospital swasta, terutamanya yang dimiliki oleh GLC, perlu membuka tempat untuk pelatih kerana mereka juga mendapat manfaat daripada sistem latihan memandangkan ramai doktor meninggalkan hospital awam untuk berkhidmat di sektor swasta. Menaik taraf klinik-klinik desa sebagai hospital mini dengan doktor yang berkelayakan akan meningkatkan kedua-dua penempatan pelatih dan akses penjagaan kesihatan.

Kedua, Majlis Perubatan Malaysia (MMC), sebagai badan berkanun yang menerajui Daftar Perubatan pengamal perubatan dan keseluruhan peraturan amalan perubatan di Malaysia, perlu dijadikan sebuah badan yang bebas seperti mana diamalkan di seluruh dunia. Melantik Ketua Pengarah Kementerian Kesihatan sebagai Presiden MMC dan Pendaftar mencetuskan konflik kepentingan, terutamanya yang berkaitan dengan aspek penyampaian penjagaan kesihatan di hospital awam. Sebaliknya, Pakatan Harapan sedang berusaha untuk menjadikan MMC sebuah badan bebas dalam menjaga kepentingan terbaik setiap pengamal dan pesakit pula akan mendapat manfaat daripada sistem penjagaan kesihatan Malaysia.

³⁹ Noor Hisham Abdullah, *Press Statement DG of Health 9 March 2016: Strengthening The Housemanship Training Programme*, <https://kpkesehatan.com/2016/03/09/press-statement-dg-of-health-9-march-2016-strengthening-the-housemanship-training-programme/>, 2016.

⁴⁰ Amanda Yeap, *Long wait for housemanship*, <http://www.thestar.com.my/metro/community/2016/04/05/long-wait-for-housemanship-medical-grads-look-for-ways-to-earn-money-and-keep-up-to-date-during-waitin/>, *The Star Online*, 2016.

7 Lampiran

Sumber Hasil	Tahun 2013		2014		2015		2016		BN 2017*		Perubahan 2016-2017	
	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%
1 HASIL CUKAI	155,951	73.09	171,770	76.06	170,018	76.43	183,549	81.34	180,468	80.90	(3,081)	-1.68
CUKAI LANGSUNG	120,523	56.49	133,148	58.96	116,760	52.49	125,566	55.65	119,174	53.42	(6,392)	-5.09
1.1 CUKAI PENDAPATAN	113,300	53.10	125,235	55.45	108,362	48.71	116,558	51.65	110,040	49.33	(6,518)	-5.59
Cukai Pendapatan Individu	23,055	10.81	26,746	11.84	28,155	12.66	30,266	13.41	29,267	13.12	(999)	-3.30
Cukai Pendapatan Syarikat	58,175	27.26	67,679	29.97	68,320	30.71	74,381	32.96	72,893	32.68	(1,488)	-2.00
Cukai Pendapatan Petroleum	29,753	13.94	28,275	12.52	9,529	4.28	9,331	4.14	5,132	2.30	(4,199)	-45.00
Cukai Pegangan	2,008	0.94	2,174	0.96	2,264	1.02	2,473	1.10	2,634	1.18	161	6.50
Cukai Pendapatan Koperasi	286	0.13	340	0.15	71	0.03	84	0.04	88	0.04	4	5.00
Lain-Lain	23	0.01	21	0.01	23	0.01	23	0.01	25	0.01	2	9.00
1.2 CUKAI LANGSUNG YANG LAIN	7,223	3.39	7,913	3.50	8,398	3.78	9,008	3.99	9,134	4.09	126	1.40
Duti Setem	6,364	2.98	6,993	3.10	6,188	2.78	6,766	3.00	7,104	3.18	338	5.00
Cukai Keuntungan Harta Tanah	785	0.37	833	0.37	2,128	0.96	2,163	0.96	1,947	0.87	(216)	-10.00
Lain-Lain	74	0.03	87	0.04	82	0.04	79	0.04	83	0.04	4	5.00
INDIRECT TAXES	35,428	16.60	38,622	17.10	53,258	23.94	57,983	25.70	61,295	27.48	3,312	5.71
1.3 DUTI EKSPORT	1,930	0.90	2,105	0.93	1,053	0.47	1,008	0.45	603	0.27	(405)	-40.15
Minyak Mentah	1,632	0.76	1,943	0.86	904	0.41	900	0.40	495	0.22	(405)	-45.00
Kelapa Sawit	285	0.13	160	0.07	137	0.06	96	0.04	96	0.04	-	0.00
Lain-Lain	13	0.01	2	0.00	12	0.01	12	0.01	12	0.01	0	2.00
1.4 DUTI IMPORT	2,524	1.18	2,502	1.11	2,727	1.23	2,791	1.24	2,972	1.33	181	6.48
Minuman Keras dan Malt	81	0.04	75	0.03	117	0.05	123	0.05	125	0.06	2	2.00
Tembakau, Rokok, & Cerut	114	0.05	26	0.01	45	0.02	46	0.02	47	0.02	1	2.00
Kenderaan CKD dan CBU	466	0.22	497	0.22	742	0.33	731	0.32	738	0.33	7	1.00
Lain-Lain	1,863	0.87	1,904	0.84	1,823	0.82	1,891	0.84	2,061	0.92	170	9.00
1.5 DUTI EKSAIS	12,193	5.71	13,442	5.95	12,168	5.47	12,408	5.50	12,810	5.74	402	3.24
Minuman Keras dan Malt	1,520	0.71	1,480	0.66	1,532	0.69	1,562	0.69	1,531	0.69	(31)	-2.00
Tembakau, Rokok, & Cerut	3,275	1.53	3,953	1.75	3,513	1.58	3,582	1.59	3,654	1.64	72	2.00
Kenderaan Bermotor	7,390	3.46	8,005	3.54	7,119	3.20	7,259	3.22	7,622	3.42	363	5.00
Lain-Lain	8	0.00	4	0.00	4	0.00	5	0.00	4	0.00	(1)	-25.00
1.6 CUKAI JUALAN	10,068	4.72	10,986	4.86	4,784	2.15	-	-	-	-	-	-
1.7 CUKAI PERKHIDMATAN	5,944	2.79	6,780	3.00	2,851	1.28	-	-	-	-	-	-
1.8 LEVI	172	0.08	180	0.08	150	0.07	150	0.07	152	0.07	2	1.50
1.9 PELBAGAI CUKAI TIDAK LANGSUNG	2,597	1.22	2,627	1.16	2,525	1.14	2,626	1.16	2,757	1.24	131	5.00
1.10 CUKAI BARANGAN DAN PERKHIDMATAN					27,000	12.14	39,000	17.28	42,000	18.83	3,000	7.69
2 HASIL BUKAN CUKAI	54,450	25.52	52,277	23.15	50,095	22.52	39,648	17.57	39,657	17.78	9	0.02
2.1 LESEN DAN PERMIT	13,418	6.29	13,049	5.78	12,460	5.60	12,626	5.60	11,739	5.26	(887)	-7.03
Royalti Petroleum	6,186	2.90	5,705	2.53	4,415	1.98	3,169	1.40	2,060	0.92	(1,109)	-35.00
Lesen Kenderaan Bermotor	2,407	1.13	2,417	1.07	2,697	1.21	2,957	1.31	3,016	1.35	59	2.00
Levi Pekerja Asing	2,423	1.14	2,523	1.12	2,699	1.21	3,221	1.43	3,285	1.47	64	2.00
Lain-Lain	2,402	1.13	2,404	1.06	2,649	1.19	3,279	1.45	3,377	1.51	98	3.00
2.2 BAYARAN PERKHIDMATAN	1,262	0.59	1,233	0.55	1,435	0.65	1,510	0.67	1,555	0.70	45	3.00
2.3 PENERIMAAN DARIPADA JUALAN BARANG	1,222	0.57	1,139	0.50	465	0.21	211	0.09	295	0.13	84	40.00
2.4 SEWAAN	176	0.08	207	0.09	109	0.05	120	0.05	130	0.06	10	8.00
2.5 FAEDAH & PEROLEHAN DARIPADA PELABUI	35,306	16.55	33,565	14.86	32,172	14.46	21,452	9.51	21,921	9.83	469	2.19
Dividen PETRONAS	27,000	12.65	29,000	12.84	26,000	11.69	16,000	7.09	16,000	7.17	-	0.00
Dividen Bank Negara	1,500	0.70	1,500	0.66	3,000	1.35	2,000	0.89	2,400	1.08	400	20.00
Dividen Khazanah	851	0.40	750	0.33	1,000	0.45	1,000	0.44	1,020	0.46	20	2.00
Lain-Lain	5,955	2.79	2,315	1.03	2,172	0.98	2,452	1.09	2,501	1.12	49	2.00
2.6 DENDA DAN PENALTI	1,078	0.51	1,064	0.47	1,158	0.52	1,223	0.54	1,284	0.58	61	5.00
2.7 MTJA					2,170	0.98	2,368	1.05	2,581	1.06	213	9.00
2.8 LAIN-LAIN HASIL BUKAN CUKAI	1,988	0.93	2,020	0.89	126	0.06	138	0.06	152	0.07	14	10.00
3 TERIMAAN BUKAN HASIL	1,590	0.75	1,152	0.51	1,473	0.66	1,504	0.67	1,955	0.88	451	30.00
4 HASIL DARIPADA WILAYAH PERSEKUTUAN	1,378	0.65	645	0.29	869	0.39	951	0.42	999	0.45	48	5.00
JUMLAH HASIL	213,369	100.00	225,844	100.00	222,455	100.00	225,652	100.00	223,079	100.00	(2,573)	-1.16

Jadual 7-1: Butiran unjuran hasil Barisan Nasional pada tahun 2017.

Sumber Hasil	Tahun 2013		2014		2015		2016		PH 2017*		Perubahan 2016-2017	
	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM mil	%	RM juta	%
1 HASIL CUKAI	155,951	73.09	171,770	76.06	170,018	76.43	183,549	81.34	161,799	79.15	(21,750)	-11.85
CUKAI LANGSUNG	120,523	56.49	133,148	58.96	116,760	52.49	125,566	55.65	119,174	58.30	(6,392)	-5.09
1.1 CUKAI PENDAPATAN	113,300	53.10	125,235	55.45	108,362	48.71	116,558	51.65	110,040	53.83	(6,518)	-5.59
Cukai Pendapatan Individu	23,055	10.81	26,746	11.84	28,155	12.66	30,266	13.41	29,267	14.32	(999)	-1.30
Cukai Pendapatan Syarikat	58,175	27.26	67,679	29.97	68,320	30.71	74,381	32.96	72,893	35.66	(1,488)	-2.00
Cukai Pendapatan Petroleum	29,753	13.94	28,275	12.52	9,529	4.28	9,331	4.14	5,132	2.51	(4,199)	-45.00
Cukai Pegangan	2,008	0.94	2,174	0.96	2,264	1.02	2,473	1.10	2,634	1.29	161	6.50
Cukai Pendapatan Koperasi	286	0.13	340	0.15	71	0.03	84	0.04	88	0.04	4	5.00
Lain-Lain	23	0.01	21	0.01	23	0.01	23	0.01	25	0.01	2	9.00
1.2 CUKAI LANGSUNG YANG LAIN	7,223	3.39	7,913	3.50	8,398	3.78	9,008	3.99	9,134	4.47	126	1.40
Duti Setem	6,364	2.98	6,993	3.10	6,188	2.78	6,766	3.00	7,104	3.48	338	5.00
Cukai Keuntungan Harta Tanah	785	0.37	833	0.37	2,128	0.96	2,163	0.96	1,947	0.95	(216)	-10.00
Lain-Lain	74	0.03	87	0.04	82	0.04	79	0.04	83	0.04	4	5.00
CUKAI TIDAK LANGSUNG	35,428	16.60	38,622	17.10	53,258	23.94	57,983	25.70	42,626	20.85	(15,357)	-26.49
1.3 DUTI EKSPORT	1,930	0.90	2,105	0.93	1,053	0.47	1,008	0.45	1,234	0.60	(226)	-22.42
Minyak Mentah	1,632	0.76	1,943	0.86	904	0.41	900	0.40	495	0.24	(405)	-45.00
Kelapa Sawit	285	0.13	160	0.07	137	0.06	96	0.04	96	0.05	-	0.00
Lain-Lain	13	0.01	2	0.00	12	0.01	12	0.01	12	0.01	0	2.00
1.4 DUTI IMPORT	2,524	1.18	2,502	1.11	2,727	1.23	2,791	1.24	2,972	1.45	181	6.48
Minuman Keras dan Malt	81	0.04	75	0.03	117	0.05	123	0.05	125	0.06	2	2.00
Tembakau, Rokok, & Cerut	114	0.05	26	0.01	45	0.02	46	0.02	47	0.02	1	2.00
Kenderaan CKD dan CBU	466	0.22	497	0.22	742	0.33	731	0.32	738	0.36	7	1.00
Lain-Lain	1,863	0.87	1,904	0.84	1,823	0.82	1,891	0.84	2,061	1.01	170	9.00
1.5 DUTI EKSAIS	12,193	5.71	13,442	5.95	12,168	5.47	12,408	5.50	12,810	6.27	402	3.24
Minuman Keras dan Malt	1,520	0.71	1,480	0.66	1,532	0.69	1,562	0.69	1,531	0.75	(31)	-1.00
Tembakau, Rokok, & Cerut	3,275	1.53	3,953	1.75	3,513	1.58	3,582	1.59	3,654	1.79	72	2.00
Kenderaan Bermotor	7,390	3.46	8,005	3.54	7,119	3.20	7,259	3.22	7,622	3.73	363	5.00
Lain-Lain	8	0.00	4	0.00	4	0.00	5	0.00	4	0.00	(1)	-25.00
1.6 CUKAI JUALAN	10,068	4.72	10,986	4.86	4,784	2.15	0.00	0.00	15200.00	7.44	15200.00	-
1.7 CUKAI PERKHIDMATAN	5,944	2.79	6,780	3.00	2,851	1.28	0.00	0.00	7500.00	3.67	7500.00	-
1.8 LEVI	172	0.08	180	0.08	150	0.07	150	0.07	152	0.07	2	1.50
1.9 PELBAGAI CUKAI TIDAK LANGSUNG	2,597	1.22	2,627	1.16	2,525	1.14	2,626	1.16	2,757	1.35	131	5.00
1.10 CUKAI BARANGAN DAN PERKHIDMATAN					27,000	12.14	39,000	17.28	-	-	(39,000)	-100.00
2 HASIL BUKAN CUKAI	54,450	25.52	52,277	23.15	50,095	22.52	39,648	17.57	39,657	19.40	9	0.02
2.1 LESEN DAN PERMIT	13,418	6.29	13,049	5.78	12,460	5.60	12,626	5.60	11,739	5.74	(887)	-7.03
Royalti Petroleum	6,186	2.90	5,705	2.53	4,415	1.98	3,169	1.40	2,060	1.01	(1,109)	-35.00
Lesen Kenderaan Bermotor	2,407	1.13	2,417	1.07	2,697	1.21	2,957	1.31	3,016	1.48	59	2.00
Levi Pekerja Asing	2,423	1.14	2,523	1.12	2,699	1.21	3,221	1.43	3,285	1.61	64	2.00
Lain-Lain	2,402	1.13	2,404	1.06	2,649	1.19	3,279	1.45	3,377	1.65	98	3.00
2.2 BAYARAN PERKHIDMATAN	1,262	0.59	1,233	0.55	1,435	0.65	1,510	0.67	1,555	0.76	45	3.00
2.3 PENERIMAAN DARIPADA JUALAN BARANG	1,222	0.57	1,139	0.50	465	0.21	211	0.09	295	0.14	84	40.00
2.4 SEWAAN	176	0.08	207	0.09	109	0.05	120	0.05	130	0.06	10	8.00
2.5 FAEDAH & PEROLEHAN DARIPADA PELABUI	35,306	16.55	33,565	14.86	32,172	14.46	21,452	9.51	21,921	10.72	469	2.19
Dividen PETRONAS	27,000	12.65	29,000	12.84	26,000	11.69	16,000	7.09	16,000	7.83	-	0.00
Dividen Bank Negara	1,500	0.70	1,500	0.66	3,000	1.35	2,000	0.89	2,400	1.17	400	20.00
Dividen Khazanah	851	0.40	750	0.33	1,000	0.45	1,000	0.44	1,020	0.50	20	2.00
Lain-Lain	5,955	2.79	2,315	1.03	2,172	0.98	2,452	1.09	2,501	1.22	49	2.00
2.6 DENDA DAN PENALTI	1,078	0.51	1,064	0.47	1,158	0.52	1,223	0.54	1,284	0.63	61	5.00
2.7 MTJA					2,170	0.98	2,368	1.05	2,581	1.16	213	9.00
2.8 LAIN-LAIN HASIL BUKAN CUKAI	1,988	0.93	2,020	0.89	126	0.06	138	0.06	152	0.07	14	10.00
3 TERIMAAN BUKAN HASIL	1,590	0.75	1,152	0.51	1,473	0.66	1,504	0.67	1,955	0.96	451	30.00
4 HASIL DARIPADA WILAYAH PERSEKUTUAN	1,378	0.65	645	0.29	869	0.39	951	0.42	999	0.49	48	5.00
JUMLAH HASIL	213,369	100.00	225,844	100.00	222,455	100.00	225,652	100.00	204,410	100.00	(21,242)	-9.41

Jadual 7-2: Butiran unjuran hasil Pakatan Harapan pada tahun 2017.

8 Senarai Rujukan

- Abdullah, Noor Hisham, *Press Statement DG of Health 9 March 2016: Strengthening The Housemanship Training Programme*, <https://kpkesehatan.com/2016/03/09/press-statement-dg-of-health-9-march-2016-strengthening-the-housemanship-training-programme/>, 2016.
- Bank Negara Malaysia, *Economic and Financial Data for Malaysia*, http://www.bnm.gov.my/index.php?ch=statistic_nsdp, 2016.
- Boehm, Frédéric, *Anti-corruption strategies as safeguard for public service sector reforms*, edited, working paper, available at www.icgg.org/downloads, 2007.
- Bloomberg, *How Malaysia's 1MDB Fund Scandal Reaches Around the World*, <http://www.bloomberg.com/graphics/2016-malaysia-1mdb/>, 2016.
- Cheng, Kenneth, *Go-Ahead S'pore raises starting pay for bus captains*, <http://www.todayonline.com/singapore/go-ahead-ups-basic-salaries-bus-captains-s1950-month>, *Today Online*, 2016.
- Chua, Sue-Ann, *Bigger budgets for Prime Minister's Department*, in *The Edge Malaysia*, edited, 3 October 2016 edn, Selangor, The Edge Media Group, 2016.
- Demographia International, *12th Annual Demographia International Housing Affordability Survey*, <http://www.demographia.com/dhi.pdf>, 2016, p. 2.
- Department of Statistics Malaysia, *Jadual KDNK Negeri 2010-2015*, 2016.
- , *Key Statistics of Labour Force in Malaysia, July 2016*, 2016.
- , *Laporan Penyiasatan Gaji & Upah Malaysia 2015*, 2016.
- Field, Alan, *An Introduction to Anti-Bribery Management Systems (BS 10500): Doing right things*, United Kingdom, IT Governance Publishing, 2015.
- Förster, Wolfgang, *Social Housing Policies in Vienna, Austria: A Contribution to Social Cohesion*, https://sites.eca.ed.ac.uk/docomomoiscul/files/2015/01/Wolfgang-Forster-paper_secured.pdf, 2013.
- International Budget Partnership, *Guide to Transparency in Government Budget Reports: Why are Budget Reports Important, and What Should They Include?*, <http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Guide-to-Transparency-in-Government-Budget-Reports-Why-are-Budget-Reports-Important-and-What-Should-They-Include-English.pdf>, 2010.
- , *Malaysia Open Budget Survey*, <http://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=my>, 2016.
- Khazanah Research Institute, *The State of Households II*, http://www.krinstitute.org/assets/upload/KRI_State_of_Households_II_090916.pdf, 2016.
- Malaysian Anti-Corruption Commission, *Laws of Malaysia Act 694: Malaysian Anti-Corruption Commission Act 2009*, http://www.sprm.gov.my/images/SPRM_act_BI.pdf, 2009.
- , *No Gift Policy in Public Sector*, <http://www.sprm.gov.my/index.php/en/ace/faq/142-knowledge/770-no-gift-policy>, 2016.
- Malaysian Automotive Association, *Market Review for 1st Half 2016 Compared to 1st Half 2015*, http://www.maa.org.my/pdf/Market_Review_1st_half2016.pdf, 2016.
- Malaysian Communications and Multimedia Commission, *Universal Service Provision Annual Report 2014*, <http://www.skmm.gov.my/skmmgovmy/media/General/pdf/SKMM-USP-2014.pdf>, 2015.
- Ministry of Finance Malaysia, *Estimates of Federal Government Revenue 2016*, http://www.treasury.gov.my/pdf/percukaian/penerbitan/buku_anggaran_hasil_kerajaan_p_ersekutuan_2016.pdf, 2016.
- New Straits Times Online, *'RM40b in oil revenue loss in 2016'*, <http://www.nst.com.my/news/2016/02/127490/rm40b-oil-revenue-loss-2016>, 2016.
- Organisation of Economic Co-operation and Development, *OECD Best Practices for Budget Transparency*,

- <https://www.oecd.org/gov/budgeting/Best%20Practices%20Budget%20Transparency%20-%20complete%20with%20cover%20page.pdf>, 2002.
- Pook, Ah Lek, *The dilemma of having foreign workers in Malaysia*, <http://www.straitstimes.com/opinion/the-dilemma-of-having-foreign-workers-in-malaysia>, *The Straits Times*, 2016.
- Tan, Say Tin et al., Chapter 5: Public Housing', *Economics in Public Policies: The Singapore Story*, Singapore, Marshall Cavendish Education, 2009, pp. 105-121.
- The Malay Mail Online, 'RapidKL needs 500 bus drivers', <http://www.themalaymailonline.com/malaysia/article/rapidkl-needs-500-bus-drivers>, 2015.
- The World Bank, *Current account balance (% of GDP)*, <http://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.GD.ZS?locations=MY>, 2016.
- World Economic Forum, *Malaysia Global Competitiveness Index: 2016-2017 edition*, <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index/country-profiles/#economy=MYS>, 2016.
- Yeap, Amanda, *Long wait for housemanship*, <http://www.thestar.com.my/metro/community/2016/04/05/long-wait-for-housemanship-medical-grads-look-for-ways-to-earn-money-and-keep-up-to-date-during-waitin/>, *The Star Online*, 2016.
- Zolkepli, Farik, *No more 6P amnesty programme for foreign workers*, <http://www.thestar.com.my/news/nation/2015/06/15/fake-6p-programme/>, *The Star Online*, 2015.